

2.

Láthatár

A román nyelvű kommunikáció támogatása – Pap Melinda írása

3.

Láthatár

Máris megbukott az országos tankönyvkiadó? – Pap Melinda írása

8.

Tanterem

Hátrányos helyzetű gyerekeknek szervezett tábor a Telefonos Szeretetszolgálat – Antal Erika írása

10.

Tanterem

Sakkozni tanulhatnak a tornából felmentett diákok – Bíró Blanka és Kiss Judit írása

15.

Láthatár

A gyermeket kell tanítani, nem a tananyagot – oktatásról a Kolozsvári Magyar Napokon

Házsongárdi műemlékgondozás: döntő szerepet szánnak az ifjúságnak

16.

Tanárszemmel

Jó szomszédság a szórványban – pozitív példa a Mezőségen – Fodor Emőke írása

18.

Láthatár

Nyugdíjba vonult Lakatos András, Kalotaszentkirály „lelke” – Kovács Erzsébet írása

19.

Tanterem

Versenyeink – anyanyelvi oktatásunk szerves része – Fodor Sándor József írása

23.

Hivatalos

4.

Láthatár

Meg lehet szeretetni az irodalmat? – olvasóvá nevelésről a Forgatagon – Antal Erika írása

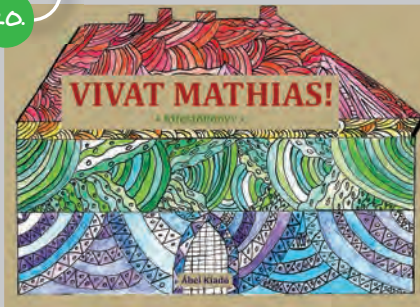
12.

Fotóriport

Kalandok Mátyás király udvarában – gyerekek a Kolozsvári Magyar Napokon

20.

Tanterem

Vivat Mathias! – kreatív kifestőkönyvet készítettek kolozsvári diákok

6.

Tanterem

Múzeumpedagógia babacipőben – Kerekes Edit írása

14.

Tanárszemmel

Bölcs diákok a Szalárd völgyében – Krizbai Jenő írása

22.

Magánterület

Üres lapok – Varga László Edgár írása

1.

Újabb útvesztők az oktatásban

2018
8-9.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ 2018. AUGUSZTUS–SZEPTEMBER • 8–9. szám

• FOTÓ: SZENTES ZÁGON

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást
2019-es évre**

www.communitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2018–2019-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a *Magyar Közoktatásban* arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

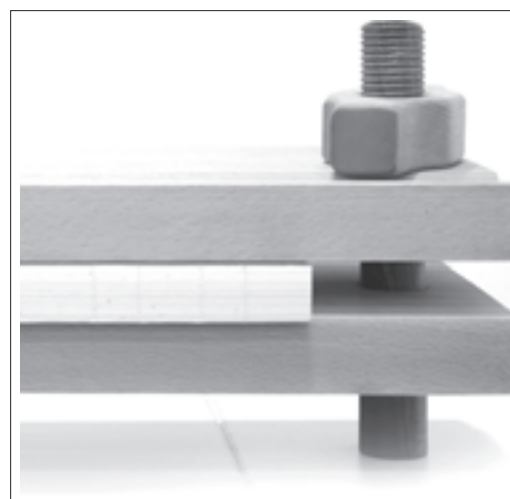
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

**erdélyi magyar
könyvek egy térben**

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatasi> webcímen.

[www.facebook.com/magyarkozoktatasi](https://facebook.com/magyarkozoktatasi)

Megrendeléseiket a www.communitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0264-44-14-01-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

Újabb útvesztők

Kíváncsian várjuk, mi mindent hozhat az új tanév, hiszen még el se kezdődött az iskolakezdés hónapja, és máris nagy felháborodást keltő intézkedésekre derült fény augusztus utolsó napjaiban. Aki csak felületesen is végigkövette az elmúlt években, évtizedekben a romániai oktatásügy mozgásait, óhatatlanul megállapíthatta, hogy finoman szólva is sűrűn érik egymást a minisztercserék, egyre-másra születnek a módosítások, rendeletek, a pedagógusok pedig csak győzzenek alkalmazkodni a sok esetben meggon-dolatlanul eltervezett változtatásokhoz. És oly gyorsan váltják egymást az események, hogy amire jelen lapszámunk napvilágot lát, megeshet, hogy a szeptember legelső napjaiban visszhangot keltő események már más fordulatot vesznek, újabb problémák okoznak fejtörést az oktatásban érintetteknek. De vegyük csak a legújabb történet. Amint arról bizonyára értesült a pedagógustársadalom, a kormány rendelettel módosította a tanügyi törvényt: a kisebbségek nyelvén oktató elemi iskolákban is szakképzett román nyelv és irodalom tanároknak kell tanítaniuk a román nyelvet. Nem csoda, hogy a hír hallatán oktatási szakemberek, pedagógusok, iskolaigazgatók aggodalmuknak adtak hangot amiatt, hogy a minisztérium bármiféle elemzés, előkészítés nélkül vezetett be egy efféle drasztikus módosítást. Számos kérdést, kétséget vet fel ugyanis az elképzelés: egyrészt: a rendelet nem rendelkezik arról, hogy a módosítást mikor kell életbe léptetni, ám alkalmazása a 2018–2019-es tanév kezdetére lehetetlennek tűnik, hiszen azokban a megyékben, ahol nagyszámú kisebbségi osztály működik, hirtelen legalább száz román tanárt kellene előkeríteni, akik elemi osztályokban tartják a románórákat. Másrészt: előfordulhat, hogy az előkészítő osztályban a magyar gyerekeket olyan tanár fogja majd a román nyelv alapjaira és betűvetésre tanítani, aki egy szót sem tud magyarul. Aztán a rendeletet Valentin Popa oktatási miniszter szorgalmazta annak hatására, hogy folyamatosan érkeznek a tárcához panaszok, hogy a magyar környezetben élő gyermekek nem tanulnak meg románul, úgy gondolkozhatott, hogy az angol és német nyelv mintájára tanítsák szaktanárok a románt az elemistáknak. No, de jogosan merül fel, hogy az angolt és a németet idegen nyelvként réges-rég bejáratott, kipróbált módszerek szerint tanítják a kicsiknek is világszerte, míg a román esetében nem nagyon van alaposan kidolgozott, széles körben alkalmazott módszertan arra, hogy miként oktas-sák elemistáknak idegen nyelvként. Aztán a szaktanár és a tanító szakmai szerepköre közt alig található közös halmaz, így kétséges, hogy a miniszteri elképzelés zökkenőmentesen működhessen. Még számos kérdést lehetne megfogalmazni az újabb útvesztőket magában rejtő rendelet mentén, azonban így tanév kezdetén talán nem lenne üdvös kizárólag pesszimis-ta felhanggal vágni neki. A közhely úgy szól, hogy reménykedni mindig, a legborúsabb körülmények közt is lehet, úgyhogy válasszuk ezt az alternatívát. És keressünk – ki-kí a saját oktatási területén – módokat arra, miként lehet megkönnyíteni, valódi tartalommal megtölteni a mindennapi munkát, megszépíteni, lélekkel gazdagítani a gyerekek második otthonát, az iskolát. No és persze keressük, hogy miként lehetne nem eltévelyedni a romániai oktatásügy által kreált útvesztőkben.

KISS JUDIT

A hatodikosok is sajátos tanterv alapján tanulják a románt

A román nyelvű kommunikáció támogatása

Hatodik osztályba lép az új tanévben a „reformgeneráció”. A román nyelv sajátos tanterv alapján való oktatásának célja egyértelmű: arra törekedni, hogy a gyermekek minél jobban megtanuljanak románul az iskolában.

A választási lehetőség és a folytonosság is biztosított azáltal, hogy a 6. osztályos magyar diákok két speciális román tankönyvből tanulhatják az állam nyelvét. Akárcsak tavaly, a két kiadványt eltérő nyelvi környezetben lehet használni – értékelt kérdésünkre Tódor Erika Mária, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) docense. A humántudományok tanszék vezetője emlékeztetett: az új szemléletű román tanterv az elmúlt tanévben került be az iskolákba, akkor az ötödikesek kaptak eszerint készült tankönyveket, és most immár hatodikosokként használnak a rég várt reformnak.

A tantervi reform első lépéseként az új tankönyvek is elkészültek, amelyek közelebb hozzák a diákokhoz azt a tanítási filozófiát, azon elveket, melyeket nagy egészként a tanterv is tartalmaz. A szakember szerint öröndetes, hogy két tankönyv is készült, hiszen ezáltal a pedagógusoknak megvan a választási lehetősége, ugyanakkor a folytonosság is biztosított. Előző évben ugyanis két ötödikes kiadvány volt, így a korábban használt kiadvány „folytatásából” dolgozhatnak tovább. Tódor Erika elmondta, bár a két tankönyv használatáról nem készült reprezentatív felmérés – ami egyébként hasznos lenne –, azt lehetett látni, hogy a kiadványokat különböző nyelvi környezetben használták a tanárok. Míg egyik inkább a tömbmagyar területeken bizonyult népszerűnek, a másikat elsősorban a kétnyelvű környezetben, a vegyes lakosságú településeken és szórványban preferálták, ahol a gyerekek jobban ismerik a román nyelvet. A szakember szerint ez a fajta „szakosodás” hasznos, hiszen jó, ha a tankönyvek is alkalmazkodnak a diákok már meglévő ismereteihez, az oktatási kínálat a különböző nyelvi környezethez.

Sok múlik a pedagógusokon

A tankönyv azonban csak eszköz, hangsúlyozta az egyetemi docens, hiszen nagyrészt a pedagógus felkészültségén, kreativitásán múlik, hogy a tananyag hogyan kerül feldolgozásra, hogyan adja át a diákoknak azt a kommunikatív szemléletet, mely az új tanterv erőssége. Ugyanakkor sajnálatosnak nevezte, hogy a kiadványokat kiegészítő audiovizuális anyag öszre nem készül el, holott az új tanterv nagy hangsúlyt fektet a hangzás utáni szövegértésre, így a diákok nagy hasznát látnák a hanganyagoknak és más interaktív gyakorlatoknak.

Az új tankönyvek fontos eszközök, amelyekre érdemes építeni a tantervreform alkalmazásánál, azonban ahhoz, hogy ez megvalósuljon még egy másik fontos pillérre is szükség lenne: az értékelés új módszertanának a megjelenésére. Ez

még várat magára, ami az egész reformfolyamatban elbizonytalaníthatja a pedagógust, negatívan befolyásolja tanítási stílusát, hiszen nem tudhatja, hogy a tananyagot, amit lead, hogyan fogják majd a ciklus végén a nyolcadikos képességvizsgán számonkérni. „A reform akkor adna biztonságos keretet, ha ez is meglenne” – mutatott rá Tódor Erika, hozzátéve, szívből reméli, hogy mihamarabb sor kerül ennek minisztériumi kidolgozására.

A nyelvtani tudás is más szerepet kap

Hangsúlyozta, a speciális románnyelv-tanítás során a kommunikatív készségek fejlesztésére helyezik a hangsúlyt, arra,

hogy a gyerek minél inkább sajátítsa el a nyelvet, így fontos lenne, hogy az értékelési folyamat is erre összpontosítson. Bár a törvény szövegében benne van, hogy a mérés is a tanterv szerint történik, ehhez a módszertan is adott kellene legyen. Tódor Erika hangsúlyozta, ez az egyetlen hiányos elem, és ha ez is megvalósul, egy koherens reformfolyamatról beszélhetünk. Bár addig, míg a jelenlegi hatodikos diákok képességvizsgára állnak, még van két év, a szakember szerint a tanároknak már most tudniuk kellene, hogy milyen elvárások mentén tanítsanak. „Ez pluszlehetőség lenne a tanárnak és a diáknak, hogy hatékonyabban dolgozhasson” – hangsúlyozta, hiszen az

új tanterv arra is lehetőséget nyújt, hogy a pedagógus differenciáltan foglalkozzék a gyerekekkel.

Az új szemléletű tanterv lényege, hogy a kommunikatív kompetenciák fejlesztésére összpontosít a lexikális tudás helyett. A cél, hogy a diákok megtanuljanak beszélni románul. Ebben a megközelítésben a nyelvtani fogalmakat nem merev szabálykészletként kell felfogni, hanem olyan stratégiák összességeként, amelyeket azért alkalmaznak a beszélők, hogy érthető közléseket hozzanak létre, hatékonyan érvenyesíteni tudják beszédszándékaikat, eredményesen felismerjék és kijavítsák nyelvi megnyilvánulásaikat. „Röviden azt is mondhatnám, az új szemlélet lényege a román nyelvű kommunikáció bátorító támogatása” – hangsúlyozta a szakember. Hozzátette, itt nem az anyanyelvi diákok számára írott tanterv könnyített változatáról van szó, hanem egy más szemlélet alkalmazásáról, melynek célja egyértelmű: arra törekedni, hogy a gyermekek minél jobban megtanuljanak románul az iskolában.

PAP MELINDA

Hemzsegnek a hibáktól a hatodikosok földrajz- és történelemtankönyvei, újra kell nyomtatni

Máris megbukott az országos tankönyvkiadó?

Beigazolódta a magánkiadók által a tankönyvkiadás központosítása kapcsán megfogalmazott félelmek: a tárgyi hibák miatt újra kell nyomtatni a hatodikosok földrajz- és történelemtankönyvét.

Az új, központosított tankönyvkiadási rendszernek a diákok isszák meg a levét, figyelmeztettek pár hónappal ezelőtt a kiadók és máris beigazolódni látszik a jóslat. Alig kerültek ki a nyomdából a hatodik osztályos diákok új kiadványai, máris hatalmas a felháborodás: a történelem- és földrajztankönyvben számtalan tárgyi és helyesírási hiba van. Sajnos mindkét kiadványból kinyomtattak már 1,6 millió példányt, most a sajtóbotrány hatására a minisztérium a kiadványok újranomását kéri.

Ugyanis nem kisebb bakikról, hanem jelentős tárgyi tévedésekről van szó: a történelemtankönyv szerzői összekeverik az inkákat az aztékokkal, de még a nagy reneszánsz művész, Michelangelo nevét sem írják le helyesen, Buonarroti helyett helytelenül Buonarottiként jelenik meg. A könyvészeti hivatkozások sem megfelelők a kiadványban, a történelmi művekből származó idézetek nem pontosak, ami nagy hiányosság-nak számít – vélik a történelemtanárok. A földrajztankönyvben szintén helytelen információk szerepelnek, szerzői például összekeverik a két Duna menti várost, Turnu Măgurelét és Drobeta-Turnu Severint (Szörényvár). De a Holt-tenger és a Vörös-tenger is helyet cserél, és az elmúlt években függetlenné vált államok sem szerepelnek benne, például Dél-Szudán. Az európai országok kapcsán is megjelennek téves információk: London és Párizs egyaránt a harmadik legjelentősebb európai városként jelenik meg.

A sajtóban megjelent cikkek hatására a Országos Didaktikai és Pedagógiai Kiadó bejelentette: javítja a hibákat, de csak a tankönyvek digitális változatában, ugyanis már mindkét kiadványból megvan a nyomtatott változat összesen 1,6 millió példányban. Közleményében még azt is megjegyzi, hogy míg az elmúlt években – amikor magánkiadók készítették el a tankönyveket, melyek

közül versenytárgyaláson választották ki a legjobbat – nem volt javítási joga, most van erre lehetőség, és élni is fog vele. Arra azonban már nem tért ki a közlemény, hogy kik a felelősök és mennyi pénzbe került a hibás kiadványok megjelentetése.

Dorin Fiscutean, a földrajztankönyv egyik szerzője a sajtóban megjelent cikkekre reagálva a Hotnewsnak elmondta: a kiadó okolható a hibákért, ezek ugyanis az illusztrációkban jelennek meg. Azt állította, hogy a szakemberek által ajánlott térképek helyesek voltak,

„Nem kisebb bakikról, hanem jelentős tárgyi tévedésekről van szó: a történelemtankönyv szerzői összekeverik az inkákat az aztékokkal, de még a nagy reneszánsz művész, Michelangelo nevét sem írják le helyesen.”

a szaktárca grafikusai módosították ezeket. A jászvásári tanár szerint az országos tankönyvkiadó túlzottan sürgette a kiadvány elkészítését, és a végleges változatot már nem is adta oda a szerzőknek láttamozásra. Kifejtette, az eset már csak amiatt is szomorú, mivel ugyanaz a szerzőcsoport készítette el tavaly az ötödikesek tankönyvét is, az pedig hibátlan.

Az oktatási minisztérium a hatalmas felháborodás hatására elrendelte, hogy az országos tankönyvkiadó saját költségén javítsa ki és nyomtassa újra a kiadványokat. A szaktárca többéves huzavona után idén saját hatáskörbe vonta az 1., 2. és 6. osztályosok tankönyveinek az elkészítését és megjelentetését.

A szenátus döntéshozó kamaraként májusban fogadta el a Liviu Pop volt oktatási miniszter által kezdeményezett tankönyvtörvényt. A volt tárcavezető a felsőház tanügyi bizottságának elnökeként elégedetten jelentette ki: „Viszlát, tankönyvmaffia!” Ehhez képest Mihai Goțiu, a Mentsétek meg Romániát Szövetség (USR) Kolozs megyei szenátora leszögezte: „amit önök megszavaztak, nem fogja garantálni a tankönyvek minőségét, hanem legalizálja a kiadványok kidolgozásával kapcsolatos visszaéléseket és hazugságokat”. A központosítási törekvés bejelentésekor a szakma is arra figyelmeztetett, hogy a versenyhelyzet megszüntetése a minőség rovására megy, szakmailag gyengébb kiadványok születnek, aminek a diákok látják majd kárát.

Az RMDSZ ellenben sikerként értékelte a tankönyvtörvény elfogadását, a szövetség szerint a jogszabály törvényes alapokra helyezi a magyar nyelvű tankönyvírás jövőjét. Novák Csaba Zoltán Maros megyei szenátor szerint ezentúl a specifikus magyar tankönyveket „törvényesen is magyar pedagógusok és szakemberek készítik, ellenőrzik és véleményezik” – ilyen a magyar nyelv és irodalom, a történelem-, a valóság- és a zenekiadvány. A szaktárca által meghirdetett pályázaton a szerzők az egy-egy szakterületet lefedő magyar nyelvű tankönyvtervekkel is jelentkezhetnek, a kiadványokat a minisztériumnak kell lefordíttatnia. „Ezentúl az sem fog gondot jelenteni, ha nincs megfelelő tankönyv egy adott tantárgyból a kisebbségi oktatásban részt vevő diákok számára, a törvény betartásával akár külföldről, az anyaországból is lehet tankönyveket importálni” – tette hozzá az RMDSZ politikusa.

PAP MELINDA

Meg lehet szeretetni az irodalmat? – olvasóvá nevelésről a Vásárhelyi Forгатagon

Olvasóvá lehet nevelni valakit? És tényleg szükséges ez, vagy inkább hagyni kell, hogy magától történjen minden? Hogyan, milyen eszközökkel szeretethető meg az olvasás? – ezekre a kérdésekre keresték a választ augusztus végén Marosvásárhelyen a Teleki Téka udvarán szervezett kerekasztal-beszélgetésen az „olvasásszakértők”. A rendezvény a Vásárhelyi Forगतag programjába illeszkedett, az eseményen főleg pedagógusok ültek a nézőtérnek berendezett udvaron, ahol könyvkereskedők és könyvkiadók kínálták a nyomtatott kultúrát, olvasnivalót kicsinek és nagynak egyaránt. Lázok Klára, a Teleki Téka osztályvezetője Csíki Noémit, a Maros megyei könyvtár munkatársát, Makkai Kingát, a Marosvásárhelyi Könyvvásár gyermekprogramjainak szervezőjét, Márton Krisztinát, a Teleki Könyvtár könyvrestaurátorát és Brassai Esztert, felnőtt- és gyermekolvasóklubok ötletgazdáját és szervezőjét faggatta arról, mi kell ahhoz, hogy valakiből olvasó ember váljon, mit tehet ezért a család, illetve a családon túl a pedagógus, a könyvtáros vagy egy jó civil kezdeményezés.

Irodalompedagógus: megszerettetni az irodalmat

Milyen szolgáltatások, kezdeményezések várják a gyerekeket Maros megyében? – adta meg a beszélgetés hangját a moderátor, akinek elsőként Csíki Noémi könyvtáros válaszolt. A Maros megyei könyvtár gyermekrészlegén évek óta rendszeresen megszervezik a Könyvek vetélkedése elnevezésű versenyt a 10 és 13, valamint a 14–18 év közötti korosztálynak. Áprilisban indul a verseny, a címlistán tíz új könyv szerepel, amit október végéig kell elolvasniuk a résztvevőknek, hogy aztán azt követően olvasónaplóban számoljanak be élményeikről, mutassák be, melyik a kedvencük a tízből, indokolják is meg azt. A döntőben, ahová valamennyien bekerülnek, akik elkészítik az olvasónaplót, megvédik kedvencüket. Az olvasnivalót a korosztálynak megfelelően állítják össze a frissen megjelent gyermek-, illetve ifjúsági irodalomból.

A könyves vetélkedő mellett számos más foglalkozás is várja a gyerekeket,

mesedélutánok vagy -délelőttök, vakációs tevékenységek.

Makkai Kingát olvasáspedagógusként, irodalompedagógusként szokták emlegetni, ő az, aki a Marosvásárhelyi Könyvvásáron olvasási vetélkedőt szervez, író-olvasó találkozókat, interaktív, játékos olvasófoglalkozásokat a vásár fiatal résztvevői számára. A kerekasztal-beszélgetés arra is lehetőséget adott, hogy elmagyarázhatta, mit jelentenek ezek a kifejezések, amelyeket titulusaként szoktak emlegetni. Az olvasáspedagógia az olvasás folyamatával foglalkozik, nem olvasásra nevel, egyébként olyan, hogy olvasáspedagógus nem létezik. Irodalompedagógus ellenben létezik, de Makkai Kinga nem tartja magát annak, bár azt vállalta és végzi, hogy megszerettesse az irodalmat a gyerekekkel, arra törekszik, hogy felkeltse az érdeklődést az olvasás iránt. Ezt azzal a vetélkedővel próbálja megvalósítani, amit néhány éve a könyvvásáron szervez. Hogy kezdeményezése mennyire sikeres, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az utóbbi vetélkedőkre már annyian jelentkeztek, hogy elődöntőt kellett szervezni és csak azt követően a döntőt. A kijelölt műveket már szeptemberben, az iskolakezdés után közzéteszik a feladatlapokkal együtt. A sajtóban, a Facebookon, plakátokon népszerűsítik az eseményt, amely évről évre vonzóbb a fiatalok számára.

A Verne-projekt

Márton Krisztina könyvrestaurátor, akinek évek óta sikeres a múzeumpedagógiai tevékenysége a Teleki Téka falai között, ahol a gyerekek végigjárják a könyvkészítés összes folyamatát, a papírméretéstől kezdve a tintakészítésen át a fűzésig. Minden folyamat után hazavihetik a foglalkozás résztvevői, amit készítettek, és mivel megismerik a könyv létrejöttének technikáját, már egészen másképp tekintenek a régi könyvekre, az írott kultúrára.

Brassai Eszter teatrológiát végzett a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen, és egy tantermi előadást kellett megrendeznie vizsgadolgozatként. Olyan jól sikerült, hogy továbbgondolva és

fejlesztve az érdekes kezdeményezés született, az úgynevezett Verne-projekt. Havi egy alkalommal olvasóklubot szervez külön felnőtteknek és külön gyerekeknek, ahol nem szokványos módszerekkel, hanem drámapedagógiával dolgozzák fel az irodalmat, könyveket visznek egy-egy osztályközösség számára, hogy azokat egy éven át használhassák, olvassák, csereberéljék, beszélgessenek róla. Mindhárom meghívott pozitívan viszonyul az olvasás kérdéséhez, úgy véli, hogy a nyomtatott könyvet, az irodalmat nem fenyegeti az a veszély, hogy nem fognak olvasni az emberek. Mert annak ellenére, hogy nagyon sok azoknak a száma, akiknek otthon a családban nem adatik meg az olvasás élménye, olvasóvá lehet nevelni a fiatalokat. Azok a legszerencsésebbek természetesen, akik otthon könyvek között nőnek fel, akik azt látják maguk körül, hogy a szülők olvasnak szabadidejükben, esetenként, lefekvés előtt, értéknek tartják a könyvet, az írott kultúrát, a szépet. Fontos az olvasóvá nevelés, és szükséges – válaszolt Lázok Klára kérdésére Makkai Kinga, akinek meggyőződése, hogy az értelmiséginek nem lehet magánügye az olvasás, azt népszerűsítésként kell, az olvasóvá nevelést többféleképpen kezdeményeznie. Mert az nem csupán a formális keretek között lehetséges, hanem más-más módon, akár a múzeumpedagógia módszereivel, ahogy Márton Krisztina mesélte, akár drámapedagógiával, amire Brassai Eszter hívta fel a figyelmet, vagy akár a könyvtár által szervezett különféle programokkal.

Fontos az, amit otthon lát egy gyerek, ugyanakkor rendkívül jelentős a szerepe az olvasóvá nevelés folyamatában, hogy milyen közösségi élményhez jut egy-egy rendezvényen az a gyerek, a fiatal, aki tanára, osztályfőnöke tanácsára részt vesz valamilyen eseményen, amelynek a könyv, az irodalom áll a középpontjában.

A könyv és a személyiségfejlesztés

Ha egy tanár felkelti a diákok érdeklődését egy-egy izgalmas, annak a korosztálynak a kíváncsiságát felkeltő irodalom iránt, ha lehetőséget nyújt arra, hogy olvasási élményeiket megbeszél-

hessék, vitatkozhasanak, de nem von felelősségre, és nem támaszt elvárásokat, akkor elindíthat egy pozitív folyamatot, nemcsak olvasnak, de beszélnek is, hozzászólnak. A könyv tehát a személyiség fejlődésében is fontos szerephez jut. A fiatal kifejtheti saját gondolatait, ezáltal nő az önbizalma, érzi, hogy tud valamit, érti, hozzászól. De a könyv ugyanakkor összeköt, erősíti a közösségi szellemet, a biztonságérzetet. „Valamikor nemcsak az irodalom-, de a földrajztanár is ajánlhatott könyvet. Egy-egy érdekes témához érdekes olvasnivalót javasolt” – hangzott el a beszélgetésen. Hogy mennyire fontos a kommunikáció, a kapcsolatépítés az olvasóvá nevelésben, az is kiderült. Ahhoz, hogy a vetélkedők résztvevői jó könyvekhez jussanak, szélesebb körű összefogásra van szükség. A kiadók, a könyvkereskedők, a könyvtárak, a civil kezdeményezők közös, pozitív hozzáállására van szükség, hogy gördülékenyen működjön minden. Ahogy Makkai Kinga elmondta, az őszi vetélkedő óriási költségvetéssel működik, aminek előteremtéséhez időben kell pályázni, támogatásokat szerezni, tárgyalni. Az idei vetélkedő anyagi háttere már megvan – árulta el a szervező. A Verne-projekt is úgy működik, hogy a Facebook-oldalukon hirdetik, milyen könyvekre volna szükségük. Nem egyszer történt meg, hogy azt valaki megvásárolta számukra. Fontos, hogy tudjanak egymásról, rendszeresen találkozzanak, megosszák tapasztalataikat. A Vásárhelyi Forgatag Téka-forgatagának programjai között számos olyan tevékenység is szerepelt, amely a kerekasztal-beszélgetésen elhangzottakhoz kapcsolódott. A Téka udvarán vagy a Ligetben több gyermekfoglalkozás, szabad polc, olvasnivaló állt az érdekeltek rendelkezésére.

A megyei könyvtár rendezvényei iránt a gyerekrésztlegesen érdeklődhetnek a pedagógusok, a Verne-projektről annak Facebook-oldalán lehet többet megtudni, az őszi könyvvásár olvasói vetélkedőjéről pedig iskolakezdés után. A kezdeményezések, programok túllépik a város határait, vidéki iskolák, óvodák számára is elérhetőek – hangzott el a beszélgetésen.

ANTAL ERIKA

- **Szakemberek az olvasásról.** Csíki Noémi, Makkai Kinga, Márton Krisztina, Brassai Eszter, Lázok Klára osztotta meg tapasztalatait a Vásárhelyi Forgatagon

A digitális generáció már információkat vár az olvasástól, nem élményt

A 2015-ben az *Új Pedagógiai Szemlében* megjelent *A netgeneráció olvasási attitűdje* című tanulmány szerzői szerint az 1995 után született generációt, vagyis a digitális bennszülötteket már egészen más kulturálistermék-fogyasztás jellemzi, mint a korábbi nemzedékeket. Egykor a képzetalkotás által nyert élmények ismeretet, tudást jelentettek, ma viszont, a képek uralta világban ez a fiatalok számára már kevésbé fontos. A tanulmány szerzői szerint ez a generáció már nem elsősorban az élmény-, hanem sokkal inkább az információszerezés kedvéért olvas. A kérdőíves felmérésből kiderült, hogy a fiatalok a szabadidejüket leginkább a barátaikkal töltik, emellett pedig a zene, a számítógép és a sport kedvelt időtöltés számukra. Az olvasás csak a lista végén bukkan fel, de legalább még a plázázás előtt. A vizsgálat azt is kimutatta, hogy azok között, akik egy regényt sem olvasnak el egy év alatt, kétszer akkora azoknak az aránya, akiknek nem meséltek gyerekkorukban – ez szintén alátámasztja a korai élmények fontosságát. Sokan a netezést okolják az olvasás népszerűségének hanyatlásáért, és az tény, hogy a kamaszok – különösen az okostelefonok elterjedése óta – rengeteg időt töltenek a virtuális térben. Mi, akik nem beleszülettünk a digitális korbba, hanem felnőttként tanuljuk, és szívesen töltünk órákat egy regény társaságában, értetlenül szemléljük a fiatalabb generációkat. Nincsenek könnyű helyzetben a magyartanárok sem, akiktől – a szülőkön kívül – a leginkább várjuk, hogy megszerettessék a gyerekekkel az olvasást. A jelenlegi kötelező olvasmányokkal ez ugyanis sokak szerint nehéz. (Forrás: *Nlcafe.hu*)

Elszalasztott lehetőség az oktatásban, tudomány-népszerűsítésben

Múzeumpedagógia babacipőben

„Melyik nehezebb: egy kiló toll vagy egy kiló vas? Ejtsd a lábadra, s megtudod.” A beugratós-vicces dilemma arra emlékeztet, hogy a gyerekek tapasztalás, érzelmek alapján tanulnak. Sok tanító így is tanít, bár nem kapnak ehhez elegendő segítséget. Kiváló eszközök lehetnének a múzeumok, ám a múzeumpedagógia itthon még gyerekcipőben jár.

A főleg fiatal művészettörténészekből álló Korzo Egyesület nemcsak a gyerekeket célozza meg, tematikus Kolozsvár-néző sétáik mindenkinek szólnak. Meséltek már többek közt a kolozsvári mozikról, nagyapáink mulatóiról, a '89-es forradalom helyszíneiről, de Mátyásról is olyan ínycségeket kutattak fel, amelyek a témát ismerőknek is újdonságként hatnak. Ők találták ki az első igazi múzeumpedagógiai foglalkozást Kolozsváron: a Szépművészeti Múzeum is partner volt abban, hogy egy-egy osztálynyi izgómozgó gyerek teleülje az elegáns termékrecsegő parkettjét, és játékosan, rajzolva, beszélgetve érthesse meg, mi az, hogy impresszionizmus, kontraszt, szimbólum. Keresik a festményeken az árpát, komlót, körtét, rózsát, s kitalálják, milyen növényeket társítanak saját haragjukhoz, szerelmükhöz, félelmükhöz. Színes füzetet is kapnak éppen csak elegendő alapinformációkkal, ez mintegy összefoglalja az óras foglalkozás leglényegesebb elemeit. A múzeumozást óriás társasjátékkal zárják. Hangoskodás, nevetés, olykor szeretlenkedés. A teremőr néniken látszott, nem túl gyakran lehet részük ilyesemben, nagyon féltették a festményeket, ha egy diák egyméteres közelségbe került valamelyikhez, már figyelmeztették. És alighanem megkönnyebbülve fellélegeztek, amikor a „bolhahad” végre távozott, és visszazökkenhettek a rendes kerékvágásba: óránként/naponként egy-két tisztas öregúr vagy szakmabeli doktorandus éppen elég... Pedig az lenne természetes, hogy a történeti múzeumot, néprajzit, állattanit, művészetit, közzettanit gyakran lepjék el gyerekcsoportok, családok. Az lenne természetes, ha az Iskola más-képp heteiben mindenütt izgalmas forgatókönyvekkel várnák a gyerekeket.

Tízéves kísérletszombat csodapalota nélkül

A különféle kolozsvári fesztiválok, rendezvények sokszor bizonyították: hajlandóság bőven van a felnőttekben arra, hogy érdekessé tegyék a tanulást.

Az EmpirX kísérletszombatjaira özönlik a tömeg, kicsik és nagyok, fiúk és lányok nagy élvezettel figyelik a színes, robbanó, sistergő, csodálatos kísérleteket. Tesla-tekerccset látnak, folyékony nitrogénnel játszanak, amely csodálatosan logikus viselkedésre készíteti a fel-fűjt lufit, a kilyukasztott pingponglabdát, lángra lobbantják kezüket, hajukat, és mégsem ég meg senki. Közben egy csomó mindent megértenek, azt, mi az, hogy levitáció, hogyan működik a hologram, mit jelent az elektromágnes, energia, légköri front. A kísérletszombat már tízéves, és ezzel szinte egyidős a szervezőcsapat álma, hogy egy tudományos „múzeum” szülessék Kolozsváron. Évek óta gyűjtik hozzá a gépeket, felszereléseket, de alkalmas helyszín híján a megvalósítás egyelőre még mindig csak álom maradt.

Részegvezetés, drogszemüveg

Az augusztusi Kolozsvári Magyar Napokra a Bonus Pastor Alapítvány részegszemüveget és kábítószer-szemüveget hozott. Eltekintve attól, hogy a magamfajta edzetlenebbeknek szemüveg nélkül is sikerült a pályáról kivezetni az autót, részegszemüveggel sokan katasztrofálisan vezettek. Maga a lapostévé eleve mintha elmozdulna, ha részegszemüvegen keresztül nézzük. Mások viszont mintha helyesebben vezettek volna részegszemüvegesen, hiszen sokkal óvatosabban haladtak. Csalóka élmény, mert a valódi részegség annyiban azért más, hogy nemcsak a látásunk, hanem a fejük sem tiszta. Mindez hatványozottan érvényes a drogszemüvegekre. Gyakorlatilag teljesen homályossá válik a látás, mintha apró elmosódott foltokból állna a világ, lehetetlen észlelni az akadályokat, mondjuk egy lépcsőt vagy oszlopot. A szemüveges játékban üreges műanyag lapra kellett labdákat helyezni, onnan felvenni őket, zsákba tenni, a vászonzsákot csipesszel spárgára aggatni. Szinte lehetetlen elvárások... A színek elmosódtak, a tárgyak centikkel elto-

lódnak, mindennek mellényúltunk, tulajdonképpen vaktában tapogatóztunk, és nagyokat lépkedtünk, mintha úgy biztosabb lehetne a járás. S mindezt ismét úgy, hogy nem társultak a szerfogyasztáskor szokásos további tünetek: szédülés, hallucináció, rosszhullét.

Varázslatos hátizsák a püspöki palotában

Különleges helyszíne volt az idei magyar napoknak az unitárius egyház egykori püspöki palotája, a Vallásszabadság Háza. A nemrég teljesen felújított ingatlan lenyűgöző: a korszerű megoldások tökéletes összhangban vannak az eredeti építészeti elemekkel. Ebben az épületben már egy egyszerű séta is lélegzetelállító élmény. Rácz Mária unitárius lelkész ráadásul múzeumpedagógiai foglalkozást talált ki hozzá. Miután a hűvös pincében hátukra vették a varázslatos hátizsákot, a gyerekek körütra indultak a 15. században épült házban. Rácz Mária finoman adagolta az információkat. Itt egy ajtókeretről beszélt, ott egy iniciáléről, amott kehelyről, boltívről, láthattuk a felújítás során előkerült tárgyakat is. Érdekességek hangzottak el, a fesztivál alatt nyitva álló épületet véletlenszerűen látogató felnőttek közül is egyre többen szegődtek a gyerekcsapathoz. Aztán a hűvös pincében a varázslatos hátizsákból előkerült füzetbe ragasztgatni kellett, kérdésekre felelni, keresztretjtvényt oldani, amelynek feladványai szintén a házhoz kapcsolódtak. Nem egyszer felpattant egy-egy ifjú, és felszaladt a lépcsőkön megnézni az elfelejtett részletet, volt, aki a füzetét is magával vitte. A programot egyelőre csak a magyar napokra találták ki, de túl jó ahhoz, hogy itt vége legyen... Aki Kolozsvárra utazik, annak ezután is érdemes érdeklődni, előfordulhat, hogy a varázslatos hátizsákkal fedezheti fel a Vallásszabadság Házát.

Próbálkozások vannak, ötletek is arra, hogyan tegyük élménnyé, így maradandóbbá a tanulást, a múzeumok kínálta

információkat – pedig nem soroltunk fel minden kezdeményezést. Mégis, ha csak Magyarországot nézzük, meg kell állapítanunk, hogy itthon még nagyon távol állunk attól, amit igazán múzeum-pedagógiának nevezhetünk. Ehhez erőteljes szándéokra és pénzre lenne szükség a múzeumok fenntartóinak részéről.

Hologramok és hétpróbás mesemúzeum

Csak épület és infrastruktúra kellene – ehhez pedig egy többé-kevésbé állandó költségvetés – ahhoz, hogy az EmpirX lelkes csapata a tudásával, kreativitásával és az összegyűjtött felszerelésekkel létrehozhasson egy *Csodák palotájához* hasonló fizika-kémia játszóházat. Egy ilyen helyen játékosan tapasztalhatjuk meg például a közlekedőedények elvét, szögágyra fekehetünk, és hajunk szála sem görbül, vicces-játékos kísérletbemutatókon vehetünk részt, és az érdekes tanulási-tapasztalási lehetőségeket hosszasan sorolhatnánk.

A budapesti mesemúzeum termeiben meseutat lehet bejárni, átkelhetünk a sűrű sötét erdőn, s a próbákat teljesítve eljuthatunk a királyi trónig. A másodikban varázstükrökből Nyakigláb, Csupaháj vagy Málészáj tekint vissza ránk. A gyerekek rengeteg mesekönyv közül válogathatnak, beülhetnek a hallgatókuckóba, kipróbálhatják magukat a színpadon, vagy elkészíthetik saját mesefilmjüket. Folyamatosan várják a gyerekcsoportokat drámapedagógiai foglalkozásokra, interaktív tevékenységekre, családi programokat is kínálnak csapatépítő játékokkal, kincskereséssel, meseszöveggel, de mesehősigazolványt is lehet szerezni.

A budapesti Szépművészeti Múzeum honlapján külön Múzeumpedagógia fület találunk. Szülinapi bulikat is lehet ott tartani – *horribile dictu!* Életkor szerinti bontásban kínál foglalkozásokat a Petőfi Irodalmi Múzeum óvodásoknak, diákoknak, egyetemistáknak, akiknek volt szerencséje látni a 2017 nyarán Erdélyben is több helyen állomásozó Arany-buszt, az elképzelheti, milyen „csomagolásban” csepegtetik a fejekbe a tudást. A versrészletekkel és Arany figuráival felfestett buszban interaktív fal, ha megérintettük a Csonkatornyot ábrázoló kockát, az érintőképernyőn részleteket olvashattunk költőnk szülővárosáról, a családi fotót megsímítva a családjáról, a portrékat érintve

• A SZERZŐ FELVÉTELE

pedig a barátságairól Tompa Mihállyal, Petőfivel, a nagykovácsi évekről, a pesti időszakról, a forradalomról, kitüntetéséről, betegségeiről stb. Rajzfilmek, filmek pörögtek az Arany-történetekből, hallgathattunk Arany-zenéket, volt erőgép is toldiságunkat kipróbálándó, sisakot ölthetünk, volt krimikvíz. Igazán futurisztikus a debreceni Agóra, nem is múzeum, inkább tudományos játszóház, ahol bátran lehet tartani kémia-, fizika-, biológiaórát. Akad ott repülő tükör, bútor, amely valójában logikai játék, szoba, ahol minden elveszíti a színét, biciklizni lehet a magasban, csillagászni a planetáriumban, robotokat építeni és kísérletezni – megtapasztalni, hogy a fizika és a matematika nem unalmas, hanem izgalmas. Baktalórántházán hologramok fogadnak a Dégenfeld-kastély szobáiban, beszélnek, mozognak, virtuálisan a látogató is népviseletet ölthet, táncot rophat a számítógépes játékprogramban. Ehhez képest már-már banálisnak tűnik, hogy a gemenci erdei vasút kismúzeumában az érintőképernyőn három lehetőség közül kell kiválasztanunk, melyik állat hangját hallottuk.

Mindezektől Kolozsvár (és nemcsak) még nagyon messze jár. Kétségtelenül jelentős befektetésre van szükség ahhoz,

hogy rideg kiállítótermekből a múzeumok barátságos, hívogató kuckókká váljanak, sok ember munkájára ahhoz, hogy az érdekes, vonzó, játékosan tanító programok megszülessenek. Ez azt jelentené, hogy művészettörténészeket, fizikusokat, biológusokat, mindenféle tudósokat alkalmazhatnának a múzeumok, ők pedig oly módon tálnák azok kincseit a fizetővendégek elé, hogy a tanárok szívesen tartsanak ott kihelyezett órákat, a gyerekek nyaggassák a szüleiket: apa, anya, menjünk már múzeumba!

Addig is, amíg itthon minden feltétel és szándék adott lesz ahhoz, hogy a (kolozsvári) múzeumok szervesen és hatékonyan bekapcsolódjanak a gyermekkori és élethosszig tartó tanulás folyamatába, némileg vigasztalhat a tudat, hogy egy-egy osztálykirándulás alkalmával akár valamely magyarországi múzeum programját is választhatjuk, de a székegyföldi múzeumokra is érdemes odafigyelni, többjük helyel-közzel kínál már múzeumpedagógiai foglalkozásokat is. Mert végső soron mégiscsak homo ludensek vagyunk mindannyian.

KEREKES EDIT

Hátrányos helyzetű gyerekeknek szervezett tábor a Telefonos Szeretetszolgálat

Rengeteg olyan gyerek él közöttünk, akiknek nem adatik meg a lehetőség, hogy a nyári vakációban elutazzon valahová, bár néhány napra kimozduljon a megszokott környezetéből, mást is lásson, tapasztaljon, mint amit a hétköznapiokon megél. A marosvásárhelyi szociális szolgáltató szervezet, a Telefonos Szeretetszolgálat ezen próbál változtatni a tíz éve rendszeresen megszervezett nyári táborával, amelyre olyan gyerekeket visz, akik hátrányos helyzetük miatt nem mennek sehová. A tábornak minden évben más-más a helyszíne, a résztvevők száma pedig évről évre több, a szervezők azon gondolkodnak, hogy két tábort szervezzenek, külön a 7 és 10, illetve a 11 és 14 éves korcsoportnak. Természetesen ez egyelőre még egy álom, de ahogy tíz éven keresztül sikerült minden nyáron megszervezni – az első alkalommal félnaposnak induló kirándulást, most már a többnapos tábor –, könnyen elképzelhető, hogy az is megvalósulni.

A reggeli és esti áhítat nem maradt el soha, azonkívül mindennap más, változatos, színes programmal teltek a napok az idei, negyven gyerek számára meghirdetett 10. nyári táborban a Bihar megyei Solyomkövön. Ahogy Sajó Norbert, a Telefonos Szeretetszolgálat vezetője mondta, idén vettek részt a legtöbb, harminchét gyereknek sikerült felhőtlen kikapcsolódást nyújtani, gazdag programokkal tele időtöltést, ahol nemcsak a szórakozás és szórakoztatás volt a cél, hanem a játszva tanulás, az egymásra figyelés gyakorlása, a hasznos, elemi tudnivalók elsajátítása, mint például a tisztálkodás, testi higiénia terén vagy a pénz beosztása.

Közünyös felnőttek

Nagy kihívást jelentett a szervezőknek, hogy a harminchét, 7 és 14 év közötti gyerek mellé elégséges lesz-e a 13 önkéntes, aki felvigyázott a táborozók épségére, tisztaságára, segített a programok megszervezésében és mindabban, ami a balesetmentes, gond nélküli táborozást biztosította. Balesetek, gondok nem voltak, a negyedik napon kezdett a csapat igazán összezokni, ha lett volna még lehetőség több időt együtt

• Sajó Norbert, a Telefonos Szeretetszolgálat vezetője

tölteni, egy jól összekovácsolódott közösség alakulhatott volna ki – vélekedett Sajó Norbert, aki szerint nagy kihívást jelentett és hatalmas felelősséget is ezekkel a gyerekekkel utazni, kirándulni, beszélgetni, közös programokat szervezni.

Újdonságot jelentett, hogy az előző évek gyakorlatától eltérően idén nem vettek igénybe ételkihordó céget, hanem saját maguk készítették az ebédet, a vacsorát, ami szintén sajátos hangulatot teremtett. A gyerekeket is megbízták feladatokkal, de ők maguk is naponta többször bementek a konyhába, és a szakácsnőket megkérdezték, segíthetnek-e valamit. „Volt néhány problémás gyerek, akikre jobban oda kellett figyelni, és akikkel ha egy kicsit is le tudunk ülni beszélgetni, kiderült, hogy válnak a szülők, vagy külföldön tartózkodnak, az anyuka nem érhető el, csak nagyon ritkán messengeren” – magyarázta Sajó Norbert. A szabály szerint mobiltelefont a gyerekek nem vihettek magukkal a táborba, de vacsoraidőben, este 7 és 8 óra között hívhatóak voltak. Indulás előtt megbeszélték, hogy minden négy gyerekre egy kísérő jut, és az ő telefonszámát

megadták a hozzátartozóknak. A kísérőket lehetett hívni, a szülő is tudta, hogy ki az az ember, aki vigyáz a gyerekeire. Megtörtént, hogy a nagynéni, aki a szülők hiányában nevelte a gyereket, telefonált, és mondta, hogy Rolival szeretne beszélni. De mivel két Roli is volt a táborozók között, visszakérdeztek, hogy melyiket keresi, azonban ezt már nem tudta megmondani. „Vagy jött egy kislány szombaton sírva, hogy az anyukája egyszer sem telefonált, felhívánk neki?” – mesélt egy másik megdöbbentő történetet a szervező. Felhívták az anyukát, mondták neki, hogy a kislánya szeretne beszélni vele. A válasz az volt, hogy miért, valami baj van? „Nincs semmi, csak akar beszélni”. „Na jó, adják” – érkezett a válasz érzelemmentes hangon, mintha zavarná a kicsi, hogy telefonon akar beszélni vele. Olyan felszínes emberi kapcsolatokat fedeztek fel, amilyenek meglepték még a Telefonos Szeretetszolgálat munkatársait is.

Pénzbeosztás, ésszerű gazdálkodás

A legkisebb táborozó 7, a legnagyobb 14 éves volt, de jövőre nézve már azon gon-

dolgoznak, hogy két tábort szerveznének két külön korosztálynak. A hétévesek és a 14 évesek nem minden programot tartanak egyformán érdekesnek, amit a kisebbek élveznek, az a nagyoknak lehet, hogy unalmas, és ami számukra érdekesítő, az a kicsiknek nem annyira érdekes. „Talán egyik évben sem éreztük ennyire a különbséget” – mondta Sajó Norbert, hozzátéve, hogy eddig soha nem választották szét a korcsoportokat, de most azon a gazdasági-pénzügyi képzésen, amit az OTP munkatársa tartott, mégis megtették, és az eredmény azt igazolta, hogy helyesen döntöttek. „Volt egy 7–10 és egy 11–14 éves korcsoport, és azt láttuk, hogy nagyon jól lehet velük dolgozni azért, mert a saját korosztályuknak megfelelő csoporttáskával kerültek egy közösségbe” – mondta el Sajó. Az előadó is a gyerekek szintjének megfelelően, fel-fogóképességüket véve figyelembe beszélt arról, hogy mi a pénz, hogyan lehet azt észszerűen beosztani, mi történik, ha meggondolatlanul költenek, ha nem osztják be. Érdekes volt azt is megfigyelni, hogy a gyerekek mennyire tisztában vannak a szüleik kiadásaival, ismerik az alapélelmiszerek árait. Egy kérdőívet kellett ugyanis kitölteniük, ahol többek közt arra válaszoltak, hogy mennyibe kerül egy kenyér, egy liter tej vagy egy másfél literes ásványvíz. A táborszervezők úgy vélik, az lenne az igazi, ha lenne egy 7–10, és egy 11–14 éves korosztály számára szervezett tábor. Tíz év után jutottak oda, hogy az első alkalommal négy gyerekkel rendezett kirándulás után nyolcra, majd tizenegyre, aztán huszonnégyre, és évről évre egyre többre növekedett a létszám. Természetesen ha két tábort szerveznének, akkor kétszer annyi költségvetésre volna szükség, kétszer annyi munkára, befektetett energiára. Azok az emberek, akik most is vállalták az önkénteskedést, szabadnapot vettek ki a munkahelyükön, a családot otthon hagyták, áldozatot hoztak, hogy segíthessenek.

Ki kell engedni a gőzt, le kell vezetni a feszültséget

„Az első kirándulás félnapos volt, oda eljöttek nyugdíjas munkatársaink, túráztunk, beszélgettünk, szalonnáztunk a gyerekekkel. Mikor elmentem egy támogatóhoz, rákérdezett, hogy miért csak félnapos a kirándulás. Ezzel megnyitotta Pandóra szelencéjét, felajánlotta, hogy a buszt ő állja, mi szállást kerestünk, és elmentünk péntek–szombat–vasárnapra. Már akkor éreztük, hogy ez nem

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

• A Bihar megyei Sólomkövára szervezték meg a hátrányos helyzetű gyerekek táborát

túrázóprogram, hiszen kemény munka van mögötte, ezért idősebb munkatársainkat megkíméltük ettől, és fiatalabb önkéntesekkel dolgoztunk. A fiatal önkénteseink nagyon kreatívak, aktívak sport, kézművességek terén. És amióta saját székházunk is van, a gyerekekkel évközben is találkozunk, kézműves tevékenységeket, pizzázást, állatkerti látogatást szervezünk, szorosabban tartjuk a kapcsolatot” – számolt be Sajó Norbert a tíz év alatt elért eredmények egy részéről. Az idej táborral kapcsolatban elmondta, voltak úgynevezett standard programok, mert nagyon fontos, hogy egy táborban legyen kötött rész, de voltak kötetlen részek is. A táborút az időjárás miatt elmaradt, de egy kötetlen esti programmal pótolták, fényképezéssel, beszélgetéssel, párnacsatával, rohangálással telt. „Azt láttuk, a gyerekeknek nagyon kellett az az egy-két-három órás felszabadult tevékenység, ami egy kis felfordulással is járt, de levezették a feszültséget, feloldódtak. A reggeli és esti áhítatokat mindennap megtartották, vasárnap pedig istentisztelettel zárták a tábor, és indultak haza.

Témája is volt a tábornak, a test, amihez sorra vették a bibliai történeteket, a lábmosás történetét, a tiszta szív kérdését és így tovább. De ugyancsak ide illeszkedett az egyik résztvevő bemutatója, aki a helyes lábmosásról, a körömápolás jelentőségéről beszélt, ismertette, hogy néz ki a tetű, a körömgomba, illetve, hogy hogyan előzhető meg ezek a fertőzések. Szerveztek túrázást, busszal mentek Körösrévig és onnan a Körös partján egy-órás túrát tettek a Zichy-barlangig. A kinti 30 fokos melegebből bemenni a hűvös barlangba, ahol két denevért is láttak, újszerű élményt jelentett. Utána szalonnát sütöttek, játszottak, és este hatra visszatértek a táborhelyükre. Érdekeseknek bizonyultak az ismerkedési játékok, a vetélkedők, a rengeteg kinti program, a sport, az ügyességi játékok. Rengeteg olyan gyerek volt, aki most utazott először vonattal, vagy aki most evett először tűzön sült szalonnát.

ANTAL ERIKA

Sakkozni tanulhatnak a tornából felmentett diákok

Szakemberek üdvözlük, hogy ősztől sakkozni tanulhatnak a testnevelésből felmentett diákok, ám a miniszteri rendeletben homályosan fogalmaznak, a terv nehezen kivitelezhető. Pedig a diákokon sokat segítené a logikus gondolkodás elsajátítása.

A testnevelésből felmentett diákok sakkozni tanulnak – mondja ki egy korábbi miniszteri rendelet. A Valentin Popa oktatási tárcavezető határozatát üdvözlő Román Sakkszövetség emlékeztetett, hogy a testnevelő tanárokat a Pedagógusok Házával együttműködve készítik fel, és már eddig országos szinten több mint 2500 pedagógus szerezte meg a képesítést. Valentin Popa kiemelkedőnek nevezte a sakkszövetség kezdeményezését, mert mint mondta, a sportszervezet képviselői azon kevesek közé tartoznak, akiket érdekel, mi történik a felmentett diákokkal a testnevelésórán.

Volna sakkot az iskolákban, különböző akadályokba ütköztek, például testnevelő tanári képesítést vártak el tőlük. Jelenleg Hargita megyében csak néhány helyszínen zajlik önkéntes módon ingyenes sakkoktatás, de nem a tanterv részeként. Egyébként az új rendeletben nem szögez le, hogy a felmentettek számára kötelező a sakk, de arra sem térnek ki, hogy opcionális lenne, a homályos fogalmazás pedig megnehezíti a határozat gyakorlatba ültetését. Háromszéken csupán néhány testnevelő tanár szerezte meg a sakkoktatáshoz a képesítést, ám nem tanították tantárgyként, mert arra nem volt

- A sakk gondolkodni tanít. Erre pedig egyre inkább szükség van: az iskolákban, egyetemeken és a hétköznapiakban is.

Kérdőjelek a terv körül

A Nevelés sakkal programon keresztül eddig 500 tanintézet 5000 sakkjáratát és kézikönyvet kapott, és a minisztérium által jóváhagyott iskolai programot is kidolgozták. Bíró Sándor nemzetközi sakkmester elmondta, már négy évvel ezelőtt aláírt egy egyezményt az akkori oktatási miniszter, hogy választható tantárgyként bevezetik a sakkot az oktatási rendszerbe. Erre azért is szükség volt, mert az Európai Parlament már 2011-ben nyilatkozatban kérte fel a tagállamokat, hogy vezessék be a sakkoktatást. A csíkszeredai Bíró Sándor azonban rámutatott, a gyakorlatban ebből kevés valósult meg, ugyanis ellenállást tapasztaltak a tanintézetek részéről: arra hívtakoztak, így is zsúfolt a tanterv. Akik szívesen tanítottak

pénzügyi keret, hogy foglalkoztassák őket – mondta el lapunknak Farkas Csaba szaktanfelügyelő. Hozzátette, támogatja, jó ötletnek tartja a sakkoktatást, ám ez a gyakorlatban nehezen kivitelezhető. Egy tanár nem tudja megtartani a testnevelésórát, és közben sakkra is tanítani a felmentetteket, erre pluszpedagógus kellene, ez pedig már nem fér bele a fejkvóta szerint megállapított bérkeretbe. Farkas Csaba rámutatott, sok diák esetében nem lenne szükség teljes felmentésre. Szerinte az orvosnak ajánlásokat kellene megfogalmaznia, bizonyos gyakorlatokat javasolva vagy éppen megtiltva a különböző betegségek esetén, hiszen a fiatalok nem mozognak eleget, és ezt az egészségi állapotuk is megsínyli. Tanuljanak sakkot, és mozogjanak is – összegezte a tanfelügyelő.

A logikus gondolkodás fontossága

Bíró Sándor nemzetközi sakkmeister ugyanakkor rámutatott, a sakk fejleszt a gyerek logikus gondolkodását: az életre nevel, hiszen megtanít felelős döntéseket hozni. Egyetért ezzel Gergely P. Alpár, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Filozófia Intézetének doktorandusa, szeminárium-vezetője is. Az óraadó tanár kifejtette, a nyugati (racionális) kultúra egyik alapja a logikus gondolkodás. Ennek ellenére a logika heti egy-, elvétve kétórás tantárgyként jelenik meg a középiskolai oktatásban, és a diákok így is csak kilencedik osztályban, vagyis egy évig tanulják. „Mondanom sem kell, ez éppen arra elég, hogy a legszükségesebb dolgok megemléstésre kerüljenek. Ha viszont igaz az, hogy az életünk minden szinten logikusan van berendezve, akkor a logikával nemcsak logikaórán találkozunk, hanem másutt is. Így logikával találkozunk a matematika-, fizika-, földrajz-, biológia-, közgazdaságtan-, illetve nyelvtanórákon is; vitakörökön, drámaórán. A logika szerves része az életünknek” – hang-

„Feleléskor vagy vizsgaszituációban nagyon fontos, hogy a diákok elemezni tudják a helyzetet, gyorsan tudjanak dönteni, lássák az összefüggéseket, és a fejükben lévő tervet minél jobban meg tudják valósítani. Ugyanígy egy-egy beszélgetés alkalmával vagy érvelési szituációban legyen egy tervük, és annak megfelelően lépésről lépésre haladjanak a kitűzött cél felé.”

súlyozta Gergely P. Alpár, kiemelve: a sakk sokat segíthet a logikus gondolkodásban. „Polgár László egy helyen azt mondja, hogy a sakk arra tanít(hat)ja meg a gyerekeket, hogy egy-egy helyzetet elemezzenek, értékeljenek, terveket készítsenek, és azokat megvalósítsák. A sakk-könyvek nem tanítják meg, hogy milyen a tökéletes sakkjátszma, csak azt tanítják meg, hogy hogyan lehet játszani a játékot. Egy-egy játszmát nem lehet bemagolni, hiszen a játszma keretén belül éppen adott helyzetnek megfelelően kellene meghozni a legjobb döntést, és aszerint kellene lépni – fogalmazott a BBTE doktorandusa – Ebben az értelemben csakugyan mondhatjuk, hogy a sakk gondolkodni tanít. Erre pedig egyre inkább szükség van. Szükség van az iskolákban, egyetemeken és a hétköznapi életben is.” Gergely P. Alpár kifejtette, feleléskor vagy vizsgaszituációban nagyon fontos, hogy a diákok elemezni tudják a helyzetet, gyorsan tudjanak dönteni, lássák az összefüggéseket, és a fejükben lévő tervet minél jobban meg tudják valósítani. Ugyanígy egy-egy beszélgetés alkalmával vagy érvelési szituációban legyen egy tervük, és annak megfelelően lépésről lépésre haladjanak a kitűzött cél felé – emelte ki a logikus gondolkodás elsajátításának fontosságát a Magyar Filozófia Intézet munkatársa.

BÍRÓ BLANKA, KISS JUDIT

Győzni akarók és nem akarók – gondolatok a sakk oktatásáról

Miután minden gyermek más és más életkorban ér el fejlődésében a megfelelő szintre, a szülő vagy oktató feladata az, hogy figyelve a gyermekkor fejlődésének fokozatait, felismerje a megfelelő életkort a tanítás megkezdéséhez. Az agy fejlettségének vizsgálatában a sakkjáték alapjainak elsajátításához az az életkor látszik megfelelőnek, amikor az elvont gondolkodásra képes, ez a gyakorlatban például a számolás képességével mérhető. Az oktatás megkezdésekor mindjárt szembetalálkozunk néhány újabb kérdéssel. Megfigyelve a gyerekek képességeit, hamar rájövünk, hogy az egyéni sajátosságok nemcsak a szellemi képességek kialakulásában megfigyelhető életkori különbségeknél jelentkeznek, de a különböző készségek és képességek szintjén is jelentős eltérések tapasztalhatók. Mi az oka, hogy az egyes gyerekek (6–7 évesek) képesek 15-20 percig az intenzív figyelemre, míg mások csak jóval kevesebb ideig tudnak koncentrálni? Mi az oka annak, hogy az egyik gyermek mindent elkövet a győzelemért, míg a másikat láthatóan hidegen hagyja a végeredmény? Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása nem könnyű, és a helyes kiválasztás elvéhez csak átgondolásuk után juthatunk el. Ha a fenti kérdésekre adott válasz keresése helyett azzal válaszolunk, hogy az oktatásnál csak a jobb eredményeket mutató gyerekekre tartunk igényt, a felmérés alapján kevésbé pozitív eredményeket mutatókat pedig eltanácsoljuk, könnyen bele esünk abba a csapdába, hogy elfeledkezünk az ebben a korban (5–10 év) jellemző, egyénenként eltérő fejlődési ütemről. Arról van szó, hogy ha egy gyermek a vizsgált időszakban (3-6 hónap) azonos korú társainál jobb teljesítményre képes, könnyen arra a feltevésre vezethet bennünket, hogy kiemelkedő tehetséggel rendelkezik. Gyakran azonban azt látjuk, hogy ha egy nagyobb intervallumot átölelő időszakot (1-2 év) vizsgálunk, a különbség gyakran eltűnik, és a korábban gyengébb eredményeket elérők fokozatosan felzárkóznak, sőt némelyikük jobb eredményt ér el az újabb képességfelmérések során, mint a korábban tehetségesebbnek vélt társuk. Míg a fizikai sportokban történő kiválasztásnál ismert a kisgyermek fejlődésében jelentkező akcelerációs és retardációs jelenség, addig a sakkbeli, szellemi képességek vizsgálatánál is támaszkodni kell az oktatónak a fenti ismeretekre, hogy a fejlődésbeli különbségek ne zavarják meg a gyerekek képességeinek megítélését. Ennek tudatában tehát óvatosan kell bánni a tehetség, nem tehetség megbélyegző címke elhamarkodott használatával. Összefoglalva: az 5-12 éves gyerekek képességeinek vizsgálatánál figyelemmel kell lennünk az azonos életkorúak szellemi és fizikai fejlődésében mutatkozó eltérésekre, vagyis egy bizonyos fejlettségi szintet némelyek korábban érnek el, mint társaik, ez a biológiai fejlődésben mutatkozó különbség nem feltétlenül jelent jobb képességeket hosszú távon. A gyakorlatban az a tapasztalat, hogy ezek a különbségek a serdülőkor kezdetére sok esetben eltűnnek, és a lassabban fejlődők utolérik társaikat, nem ritkán jobb eredményekre lesznek képesek náluk. (Forrás: Chess.hu)

FOTÓK • MAGYARNAPOK.RO

Kalandok Mátyás királykorában gyerekek a Kolozsvári Magyar Napokon

Óriási népszerűségnek örvendtek az augusztus 20. és 26. között szervezett Kolozsvári Magyar Napok rendezvényei, a kínálatban természetesen gazdag gyermekprogram is szerepelt. A játszani, szórakozni, tanulni, kísérletezni vágyó kisebb és nagyobb gyerekeket egyaránt vonzották a rendezvények: többek közt Mátyás király korát idéző kö-

király udvarában – ári Magyar Napokon

zép kori időutazás, bábelőadások, gyerekkoncertek, fizikai kísérletek, kézműves tevékenységek. A kincses város immár kilencedszer szervezett magyar ünnepségsorozatát látogatószám tekintetében rekordot döntött: több mint 250 ezren vettek részt Erdély legnagyobb kulturális fesztiválján, amelynek 630 programja várta a közönséget.

Bölcs diákok a Szalárd völgyében

Augusztus elején tartották Communitas Alapítvány által szervezett Bölcsház diákok országos vetélkedő nyolcadik táborát, ahol az egyéves megmérettetésen legjobban teljesítő tizenöt csapat, az Örökségünk őrei szászrégeni csapata, valamint a Hajnal akar lenni népdaléneklési vetélkedő nyertesei vettek részt. A több mint 90 résztvevő a szórakozás mellett elméleti és gyakorlati tudással gazdagodott. Az egyhetes, interaktív tábornak idén a Szalárd-völgyi Integro üdülőközpont adott otthont. Minden bizonnyal állíthatom, hogy akik jelen voltak a Szalárd-völgyi Integro élménytáborában, teljes mértékben kiérdemelték azt a szenzációs pihenőhetet, amelyet együtt tölthettek, tölthetünk. Versenytársi pályáról érkeztek a diákok, nagycsaláddá nőttek egy hét leforgása alatt, és megerősödött közösségi hitben, jó baráti érzéssel váltak el egymástól. Öröm volt nézni, mennyire tudtak örülni egymásnak, mennyire készek voltak egymásnak segíteni, drukkolni a játékos versenyek során. Senki nem beszélt az eltelt verseny gondjairól, a pillanat öröme töltötte mindannyiukat. Hálás és örömteli szívvel gondolok vissza nagyon sok példás viselkedésre. Meggyőződésem, hogy nagyon sok diákunk van, akiknek ott lett volna a helye, és remélem, jövőre számukra is lesz lehetőség hasonló örömközlő részesülni. Ami a tábori program összeállítását és megvalósítását illeti, nagy tisztelettel értékelem a tanári csapat munkáját. Gratulálok a változatos rendezvények megszervezéséhez, a szervezők jó kommunikációs készségéhez, köszönjük

meleg, baráti viszonyulásukat. Szenzációs kommunikációs játékokat szerveztek, amelyek a csapatmunkára, az egymásra figyelésre és egymást segítésre ösztönözték a fiatalokat. Az erőt és ügyességet próbára tevő játékok, a félelem leküzdése (ládarakás, kötélpálya, tiroli pályán csúszás, óráshinta, falmászás, paint ball stb) is mind-mind a magabiztosságot erősítik. Nagy sikerű volt a VIP-est, amikor nemcsak a diákok, hanem a tanárok is szerepeltek. A Bölcsház diákok hetilapjában megjelent vélemények mutatják, hogy mit is jelent az, amikor a tanár is diákként viselkedik. Nagy élmény volt számomra. Örömmel kísértem végig figyelemmel a kémiai kísérleteket. Mennyire örvendtek a diákok, hogy aktívan részt vettek a kísérletek elvégzésében, és élvezték az esti tűzijátékokat. Nagyszerű volt a kincskereső kirándulás, melyek során a csapatoknak különböző feladatokat kellett megoldaniuk. Az utolsó estén pedig a hatalmas tábor tűz jelezte, hogy az együttlétünk a végéhez közeledik. A tábori időszak csúcspontja az Isten székére rendezett kirándulás, túra volt. Nagy izgalommal vártam azt a napot, amikor a funtineli boszorkány ösvényein járhatok majd. Testileg kimerülve, de lélekben megerősödve térdeltem le az Istenszékére.

KRIZBAI JENŐ
nagyenyeri pedagógus

A gyermeket kell tanítani, nem a tananyagot – oktatásról a Kolozsvári Magyar Napokon

Az oktatás kérdéseiről is szó esett az augusztus 20. és 26. közt szervezett Kolozsvári Magyar Napokon: a Vallásszabadság Házában tartott előadás meghívottja Aáry-Tamás Lajos, a magyarországi oktatási jogok biztosa és Fóris-Ferenczi Rita kolozsvári egyetemi oktató volt. A két előadó barátságos és nyitott légkört teremtve fejtette ki, hogy miért kell meghatározni az oktatás céljait, hogy az oktatásfejlesztés tartalmával kapcsolatban milyen kérdésekre kell megoldást találnia az oktatási rendszernek. Fóris-Ferenczi Rita kifejtette, az oktatás tartalmát a tananyagtól egészen a szülő-gyermek-tanár kapcsolatig be kell ágyazni egy tágabban értelmezhető kontextusba, hogy olyan alapkompenciákat lehessen kiépíteni, amelyek további tudásanyagot lehet felhalmozni. Az előadó vázolta, az oktatásban a rendszerváltozást követően a megszokott, rutinszerűen működő rendszert nagyon nehéz leépíteni, hatása máig meg tapasztalható a tanügyben. Az oktatási rendszer szabályozható és működőképes volt azáltal, hogy tananyag-

központú volt, amely egyfajta fogalmi alapú tudást nyújtott a gyerekeknek. A szakember kifejtette, az életmódbeli, ipari, gazdasági és egyéb változások miatt ma már a tevételes tudásnak van jövője: a gyermeket kell tanítani, és nem a tananyagot; kompetenciákat kell fejleszteni, nem kizárólag a fogalmi ismereteket bővíteni. Fóris-Ferenczi Rita hangsúlyozta, át kell gondolni az iskolai tudás értékét az elértéktelenedő diplomák tükrében. Az oktatás és a pszichológia szempontjából lényeges, hogy ne zárt, jól becsomagolt tartalmakat kínáljunk a gyermeknek, hanem nyitott, változatos rendszert, amelyre ráépíthető egy széles körű tudásrendszer. Az oktatási tartalmak újragondolása révén olyan kompetenciákat lehet fejleszteni, amelyek ténylegesen szükségesek a képességrendszer ideális kialakulásához. Aáry-Tamás Lajos előadásában az oktatás céljai meghatározásának fontosságáról beszélt, kiemelve, hogy a Kárpát-medence legfőbb erőforrásai a megfelelő tudással, műveltséggel rendelkezők lehetnének. Az előadó kifej-

tette, a Kolozsvári Magyar Napok ideje alatt létrejöhetne az a fórum, ahova számos területről bekapcsolódó egyéniség megfogalmazhatná javaslatait az oktatási rendszer és annak céljai meghatározása érdekében.

Az oktatási biztos személyes példák mellett finn és török módszerekre is rávilágított, amelyek az oktatás középontjába az ösöktől átörökíthető, élet-szagú tapasztalatokon alapuló tudást helyezik. Hangsúlyozta, hogy a határon átívelő értelemben vett magyar nemzetnek meg kell fogalmaznia a választ, hogy 50 év múlva milyen akar lenni, e célkitűzés mentén alakítani tudja a kultúra, a hagyományok és a tudás átadásának módszereit. Aáry-Tamás Lajos úgy fogalmazott, az egyéni affinitásból származó kompetenciákat kell hangsúlyosabban erősíteni, nem szabad egynemű sémák alapján oktatni. Fóris-Ferenczi Rita kiegészítve elmondta, hogy az alaptudás megte-remtését követően differenciáltan kell a műveltség tartalmait átadni.

Házsongárdi műemlékgondozás: döntő szerepet szánnak az ifjúságnak

A közösségépítés, az utánunk következő generációk bevonása a műemléksírok gondozásába az egyik legfontosabb feladat, hisz ha nincs, aki továbbvigye a munkát, ha nincs folytatás, akkor semmi értelme restaurálni – mondta Gergely Erzsébet, a Házsongárd Alapítvány elnöke a Kolozsvári Magyar Napok keretében szervezett eseményen a Kolozsvár Társaság székhelyén, ahol Xantus Áron és Xantus Gábor *Tört. kövön. Betonkor a Házsongárdban* című 2014-es dokumentumfilmjét vetítették. A bemutató után Gergely Erzsébet hangsúlyozta: annak ellenére, hogy a dokumentumfilmnek komor a hangulata, nincs ok elkeseredésre, hisz a forgatás óta eltelt időszakban számos kriptát, sírt sikerült felújítani, megmenteni az enyészettől. „Azért ragaszkodom ehhez a munkához, mert a temetőt élettel és utóddal szeretném megtölteni, nem könnyekkel és zokogással” – fogalmazott. Hozzátette: ezért is vonják be a diákokat, az ifjúságot a kegyeleti, temetőgondozási, játékos restaurálási munkálatokba, hogy utánpótlást biztosítsanak. „Nem azon kell keseregni,

hogy nekikezdjünk-e, vagy sem a munkálatoknak. Dolgozni kell, és ahogy eddig, ezután is segíteni fog az isteni gondviselés” – mondta.

Gergely Erzsébet részletesen beszámolt az elmúlt időszakban zajló kriptá- és síremlék-restaurálásáról, valamint azon síremlékek jegyzékéről is beszélt, melyek felújítása soron következik. A felújított Bethlen (Bánffy) kriptá kertjében található az újonnan előkerült és restaurált tumbák, sírkövek, a jövőben előkerülők is itt fognak helyet kapni, ez a legbiztonságosabbnak nevezhető hely a Házsongárdban. Érdemes tehát kilátogatni a Házsongárdba, hisz évről évre egyre több a szépen felújított, restaurált síremlék – hangzott el. A Házsongárd Alapítvány elnöke hangsúlyozta: a munkába mindenki bekapcsolódhat a maga módján, ha csak kihúsz egy gyomot, vagy elküldi a gyereket az alapítványhoz, már az is nagy segítség.

Hírösszefoglaló

Jó szomszédság a szórványban – pozitív példa a Mezőségen

„Szomszédolás” projektet indított a Kolozs megyei Szamosújvár iskolája, a kezdeményezés a jövőben is élő kapcsolatrendszert teremtve fogja össze a mezőszégi szórvány településen élő magyar diákságot és pedagógustársadalmat. Immár két éves a Szamosújvári Magyar Tannyelvű Elméleti Líceum, amely ősztől a Kemény Zsigmond Elméleti Líceum nevet ve-

Mezőség régiójának oktatási zászlóshajója, reprezentatív iskolája lehet. Hitvallásunk is az, hogy iskolánk a híd szerepét vállalja, átmenti a régióból érkező sokszínűséget, értékes egésszé formálja azt, és felelősségteljes, kreatívan gondolkodó, nemzeti öntudattal rendelkező egyéneket nevel, akik a kapott értékrendszer mentén megtalálják helyüket globalizálódó társadalmunkban.

Fotók • KISS JUDIT

• A Kolozs megyei Szamosújvár magyar iskolájának kisdíákjai a júniusi tanévzáró ünnepségen

szel fel. A 2016 őszen a Kolozs megyei településen felavatott szórványkollégiumot a Téka Alapítvány építtette a magyar kormány támogatásával a helyi polgármesteri hivatal biztosította telken.

A Mezőség oktatási zászlóshajója

Az alapítvány már 2000-től bekapcsolódott a mezőszégi szórványoktatási projektbe, kollégiumi ellátást biztosítva a választóúti Kallós Zoltán-szórványkollégiumból és a környező, csak elemi tagozatos iskolákkal rendelkező falvak 5–12. osztályos diákjainak. Az ő nevelésük során kristályosodott ki az ötlet, hogy a szórványoktatás egyik eredményes módja az önálló oktatási intézményből és kollégiumból álló iskolaközpontok kiépítése. Úgy érhetünk el jelentős eredményeket az asszimiláció megfékezésében, ha sokkal erősebb iskolákat, magasabb minőségű oktatást tudunk felmutatni, mint az átlagos többségi intézmények. Már az alapötlet az volt, hogy olyan iskolát létesítsünk, amely a

Fontos, hogy egy gyerek se „tűnjön el”

Mindennapjainkban szem előtt tartjuk, hogy tevékenységünk alapelve a Mezőség sokszínűségének értékesítése, az igényes munka, az egyéni képességekre való összpontosítás, illetve az iskolán kívüli tevékenységek révén való nevelés. Másik alapelvünk, hogy nem szabad gyereket elhozni olyan falvakból, ahol működik még iskola, hisz bármilyen közhely is, a templom és iskola megtartó ereje vitathatatlan. A vegyes házasságok aránya Szamosújváron és környékén is növekszik, a környék elöregedő és románosodó falvaiban egyre kevesebb a magyar szó. A magyar iskola mint oktatási alternatíva nem egyértelmű minden vegyes nyelvű családban. Ezért a magyar pedagógusok összefogása nagyon fontos, hogy egyetlen gyerek se „tűnjön el” az oktatási ciklusok között, ne szippantsa be őket a közelséggel kecsegtető román iskola. A fentiekre építve született meg a szamosújvári magyar tannyelvű elméleti líceum tanítóiban a Szomszédolás projekt ötlete, az, hogy hívják be az iskolába a helybeli óvodásokat,

a környékbeli elemistákat, hogy a kicsik barátkozzanak velünk, az épülettel és főleg az itt tanuló gyerekekkel. Persze ennek keretét adtuk: körforgásban szerveztük az alkalmakat, iskolánk elemi osztályai kéthavonta egy alkalommal közös tevékenységet szerveztek valamely partnerrel. Idén a szamosújvári Sünike és Elvarázsolt Házikó óvodával „szövetkeztünk”, ahova a jövődéli elemistáink járnak, illetve a válaszüti, ördöngösfüzesi és visai elemisták, akik 5. osztálytól válnak iskolánk tanulóivá. S nem utolsósorban a vegyes tannyelvű intézményekben néhol egyedüli magyarként dolgozó kollégáinknak szakmai és morális támaszt nyújtani – ez is fontos szempont volt.

Temesvári ötlet kamatozik a Mezőségen

Az ötlet a temesvári Bartók Béla Líceum 5–8. osztályai Kultúrpéntek nevű projektjének átgondolt változata. Szeptember–októberben ismerekedtünk, illetve szüreti báloztunk közösen. Az iskolai szüreti bálra az első osztály hívta meg az Elvarázsolt Házikó óvoda kicsinyeit. A visai gyerekek a sószózába is ellátogattak az előkészítőszökökkel, míg a harmadikosok a válaszütiakkal közösen ünnepelelé a magyar népmese napját a Kallós-múzeum tematikus foglalkozásával. November–decemberben sok adventi készülődés zajlott közösen, apró kézművestárgyak cseréltek gazdát, sok közös karácsonyi ének hangzott el. A Téka Alapítvány betlehemes rendezénye is fontos találkozási alkalom volt, amikor a környékbeli falvak eredeti betlehemeseit láthatjuk színpadon. Január–február a farsang jegyében zajlott. A negyedikesek a Sünike óvoda apróságait vonták be az iskolai farsangi mulatságba, együtt készítve a kiszebábot, együtt táncolva, kolompolva úzték el a telet. Március–április a 100 iskolai nap jegyében zajlott, lévén ez az oktatási alternatíva „ünnepe”. A 100 napos ünnepségre meghívást kaptak a partnerek is. Május–június a kirándulások időszaka volt. A harmadikosok meglátogatták a visai és ördöngösfüzesi partnereket, akiknek előadták Bosnyák Viktória *A sörály a király* című könyve alapján készült színdarabjukat. Az összevont osztályokban tanuló gyerekek nagy hatással voltak a harmadikosokra, a szimultán oktatás fogalma is új volt számukra. „Milyen jó, hogy mi külön osztályokba járhatunk, nem kell együtt legyen minden gyerek az óráni!” – fogalmazta meg egyik kislány. Ennek ellenére természetesen a szimultán oktatás előnyeit is el kell ismernünk.

A kislány, aki magyar iskolába akar járni

Kollégák értékelése szerint – melyet tanév végén egy Google-form kérdőív segítségével összesítettem –, hasznosnak bizonyult a szomszédolás projekt. A 23 együttműködő kolléga közül 13 töltötte ki a kérdőívet, mindenikük úgy vélekedett, hogy szükség van az együttműködésre. Saját aktivitásukat az 1-től 5-ig terjedő skálán különböző módon ítélik meg, legtöbbször 3-asra és 4-esre taksálták. Negatív tapasztalatként az időhiányt és kommunikációs nehézségeket sorolták fel, illetve azt, hogy a kezdeti szervezési időszakban nem minden kolléga szerzett tudomást első kézből a projekt létrejöttéről. Tiszteletreméltó, hogy mindezek ellenére mindenki a legjobb tudása szerint részt vett a programban, hozzáadta saját értékét, ötletét, elképzelését. A pozitív tapasztalatokat a következőképpen fogalmazták meg a résztvevők: „mindig kellemes volt a hangulat, amit a gyerekek és a tanítónők teremtetek”. Vagy: „az együttműködés pozitív hozadéka, hogy a kislányom csoporttársa a szamosújvári iskola meglátogatása után megkérte szüleit, hogy a magyar iskolába írásák”. Az együttműködés lehetőséget nyújtott ismerkedésre,

• Két éve avatták fel a szamosújvári szórványkollégiumot

közös játékra az iskolásokkal, ez kellemes élményt jelentett az óvodások számára. Az is a projekt tanulsága, hogy a gyerekeknek jót tesz, ha kizökökentjük őket a csoport falai közül, és betekintést nyerhetnek az iskolai életbe. A pedagógusok és az óvadás, iskolás gyerekek a projekt során ismerkedtek, barátkoztak, játszottak, kommunikáltak. Tetszett, hogy különböző osztályokba járó gyerekekkel tartottuk a tevékenységeket, változatosak voltak a többféle helyszínen szervezett programok. Természetesen minden különleges tevékenység többletköltséggel jár, ezt számunkra az iskola háttérintézményeként működő Téka Alapítvány biztosította. Köszönet illeti a Szomszédolás projektben részt vevő hat intézmény 23 pedagógusát, hogy együttműködhettünk. Reméljük, jövőre zökkenőmentesebb, jobban működő kommunikációval, még színesebb ötletekkel, tartalmasabb együttlétekel zárjuk a második szomszédolás évet.

FODOR EMÓKE
a Szamosújvári Magyar Tannyelvű
Elméleti Líceum pedagógusa

Nyugdíjba vonult Lakatos András, Kalotaszentkirály „lelke”

Már hónapok óta izgatottan készülődünk arra a napra, amikor Lakatos András, a kalotaszentkirályi Ady Endre-iskola igazgatója, fizika-kémia szakos tanár bezárja a tanévet nyugdíjba vonulása előtt. Már akkor megfogalmazódott bennünk, hogy a Kalotaszentkirályon töltött éveit néhány sorban összefoglaljuk. Ennek a hatalmas életmunkának a méltatása nem kis feladat elé állít, és féltő, hogy nélkülözni fogja a teljesség igényét.

Egy fiatal tanár 1981 őszén Bánffy-hunyad helyett Kalotaszentkirályra kap tanári kinevezést. Ezt isteni gondviselésnek látja, mivel családi szálak kötik a kis faluhoz. Hiszen nagyapja, Polgár Gyula itt volt református lelkész évtizedeken át, édesanyja is itt nőtt fel. Akkor lett Kalotaszentkirály a második otthona. Ő így vall erről: „Teljes értékű életet az ember csak a szülőföldjén élhet. Pénzt, sikert, hírnevet bárhol lehet szerezni, de gyermekkora élményeit lélekben újraélni, szülők, nagyszülők, rokonok vagy volt ifjúkori barátok emlékét úgy istenígázni, hogy felidézni csak a szülőföldön lehet”.

Már akkor tisztában volt azzal, hogy mi a pedagógusi munka igazi célja, elveit és hitét már akkor sem hallgatta el. Emiatt a diktatúra éve alatt gyakran a román titkosszolgálat célkeresztjébe került. Ezekről az évekről csak ritkán mesélt és keserűen. De sokszor hallottam, hogy a gyerekeket mindig arra biztatta: álljanak ki egymásért, soha ne szégyenítse meg a nagyobb a kisebbet, ne alázzák meg egymást. Mert a megalázás, a hamisság, a hazugságok és a képmutatás évei voltak ezek. Nem volt egyszerű becsülettel harcolni, kiállni sem a magyarság, sem egymás mellett. A szorongatott helyzet olyan erkölcsi normákat tanított meg, amelyet most szívesen a tanulóim batyujába csomagolnék, de számukra nem elég mindezt érteni vagy tanulni róla az iskolában.

A kommunista diktatúra bukása után a tanárkodás mellett nagy lendülettel vetette bele magát a társadalmi, kulturális közélet szervezésébe is. 1989 decemberében Kalotaszentkirályon és Bánffy-hunyadon többedmagával megalakították az RMDSZ helyi szervezetét.

• Lakatos András igazgató, kémia-fizika szakos tanár diákjai körében

1990-ben a kalotaszentkirályi iskola akkori pedagógusai, kisegítő személyezték, és a diákok képviselői igazgatónak választották meg. Már akkortól elkezdett kollégiumi rendszerben gondolkodni, és a következő tanévben a zsboki gyerekek ide jártak iskolába. Az ekkor elindított gondolat hosszú, rögös utakon és útvesztőkön, néha botorkálva eljutott oda, hogy 2012-ben átadásra került Kalotaszentkirályon a korszerű, modern étkezdé és bentlakás. Ennek ő volt a megálmodója és kivitelezője egyaránt, vagy ahogy Markó Béla úr fogalmazott: „primus inter pares” (lefordítva: első az egyenlők között). Az iskola elsőként biztosít helyet Kalotaszeg szóránymagyar gyermekeinek, és nyújt lehetőséget színvonalas életfeltételnek és oktatásnak. Lakatos András igazgatói tisztsége mellett vállalta az RMDSZ oktatási alelnöke megbízást is azzal a nem titkolt szándékkal, hogy így segítse az Ady Endre-iskola korszerűsítését. Az itt töltött évek és az itt végzett elkötelezett munkája szintén gyümölcsöző volt. Pályázatok, kirándulások, tankönyvek megjelenése, iskolai felszerelések, didaktikai eszközök által bővült, épült, és szépült az iskolánk. A „limbóhíntós szekér” után, ahogy a volt pedagóguskollégám nevezték, az intézmény most három iskolabusszal rendelkezik

diákjainak ingáztatására, iskolai rendezvényeink, kirándulásaink szolgálatára. Sorolhatnám mellette a tornatermet, felszerelt laborokat, a számtalan rendezvényt, versenyt és táborot, amelyeknek otthont adott ez az iskola és az igazgató. Az igazgató, akinek a keze alatt égett a munka, és repültek az évek. Eltelt 26 évnyi igazgatóság és 37 évnyi tanári pálya itt Kalotaszentkirályon.

Hogy ő mit jelent Kalotaszegnek? Nehéz szavakba foglalni. Azon a vasárnapon, amikor körülnéztem: a könnyet láttam. Az örömkönnyet, a hálakönnyet, a szomorúság és a remény könnyét. Az ő arcán, a kollegák arcán, a volt és jelenlegi tanítványok arcán, de még a szülők arcán is. Az iskolaudvart, az épületeket, a vén hársfákat mindenki olyannak látta, mint amilyenek ő megálmodta. Ragyogónak és étellel telinek. Kell-e ennél nagyobb méltatás valakiről? Az elszálló évek magukkal vitték a munka fáradságát, a keserves kommunizmustól gyötört napokat, a sokszor reménytelen jövőképet. Lakatos Andrástól azt tanultuk, miként kell munkával jövőt tervezni, emberséges, magyar érzésű gyerekeket nevelni.

KOVÁCS ERZSÉBET
a kalotaszentkirályi
Ady Endre-iskola
tanára

Versenyeink – anyanyelvi oktatásunk szerves része

A 2017–2018-as tanév befejeztével véget értek egyben a nem kis izgalommal járó tantárgyversenyeink, vetélkedőink is. Idén a magyar nyelvű oktatásban részesülő gyermekek számára 5 országos tantárgyversenyt, illetve 28 országos vetélkedőt szerveztek, előkészítő osztálytól 12. osztályig 3329 magyar diák részvételével. A tantárgyversenyeken magyar nyelv és irodalom, magyar kisebbségi történelem, matematika, vallás (református, római katolikus, unitárius, evangélikus) tantárgyból vetélkedtek a diákok. Ezek közül magyar nyelv és irodalom, valamint matematika terén volt lehetőségük a legjobban felkészült diákoknak, hogy a szóban forgó tantárgyversenyek nemzetközi szakaszain is részt vegyenek. Ennek alapján szám szerint három nemzetközi versenyen volt képviselte a romániai magyar diákoknak. Magyar nyelv és irodalomból Nagyenyed, matematikából a középiskolásoknak a magyarországi Kaposvár, az 5–8. osztályosok számára a szerbiai Szabadka biztosította a megmérettetések színhelyét. Érdembeli sikernek könyvelhetjük el, hogy idén első alkalommal szervezték magyar nyelven a matematika-tantárgyversenyt, mely kimondottan a magyar iskolákba járó diákoknak szólt. Sikertült megtartanunk minden más eddigi, hagyományosan megszervezett versenyünket, és kibővíteni a minisztérium által támogatott és a bejegyzett versenyek számát egyaránt. Kiemelkedő szerepe volt ebben Kovács Irén Erzsébet államtitkár asszonynak és a magyar oktatásért felelős minisztériumi csapatának.

Az országos vetélkedők magukba foglalták népi kultúránk műfajait (népdal, népmese, népmonda, ballada), sportot, színjátszást, matematikát, magyar helyesírást, szavalást, más humán és reálismereteket. A 28 országos versenyből 17 anyagi támogatást is kapott az oktatási minisztériumtól, 11 pedig a minisztérium által elismert, bejegyzett versenyként szerepelt. A felsoroltak mellett meg kell említeni, hogy az oktatási minisztérium által engedélyezett, nyilvántartott 12 regionális, megyeközi magyar vetélkedő is hozzájárult magyar diákjaink képzéséhez.

A versenyeken a diákok számára nagyszerű lehetőség adódott önbizalmuk fejlesztésére, sikerélmények átélésére, de ugyanakkor jó alkalom volt új barátságok születésére is, a pedagógusoknak pedig arra, hogy ápolják szakmai és személyes kapcsolataikat. Gratulálunk a megmérettetéseken részt vevő diákoknak, felkészítő tanáraiknak, illetve elismerő gratuláció jár a győzteseknek. Külön köszönet a versenyeket megszervező megyék tanfelügyelőségeinek, a magyar oktatásért felelős tanfelügyelőknek, a szervező iskolák vezetőségének és pedagógusainak, a helyi önkormányzatoknak, illetve azoknak a támogatóknak akik szívükön viselték a magyar versenyek sikeres kivitelezését. Isten áldása legyen mindannyiuk munkásságán.

„A siker azokhoz pártol, akik elég energikusak, hogy dolgozzanak érte, elég bizakodóak, hogy higgyenek benne, elég türelmesek, hogy várjanak rá, elég bátrak, hogy megragadják és elég erősek, hogy megtartsák.” (Smith Oakwood)

FODOR SÁNDOR JÓZSEF
az oktatási minisztérium tanácsosa

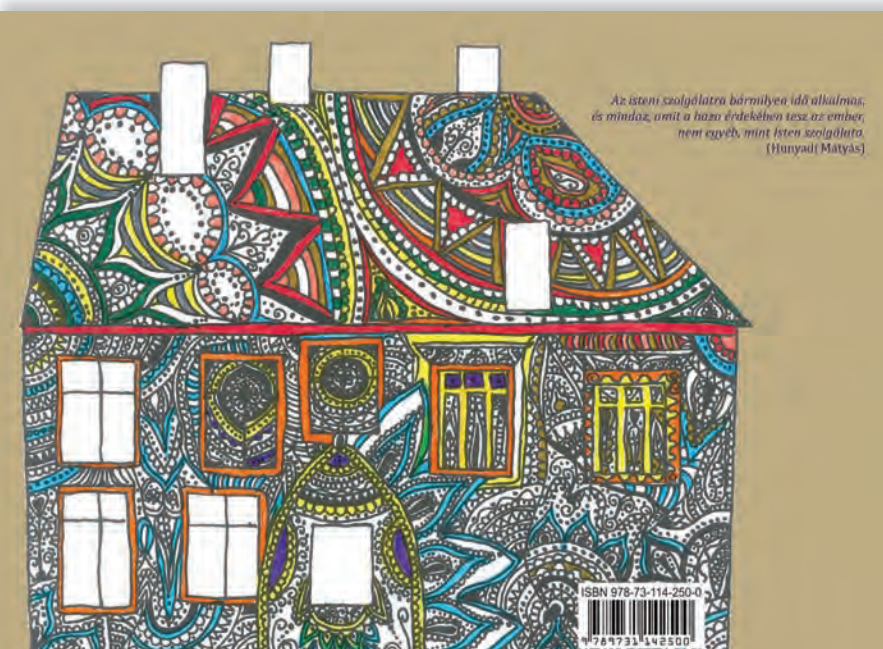
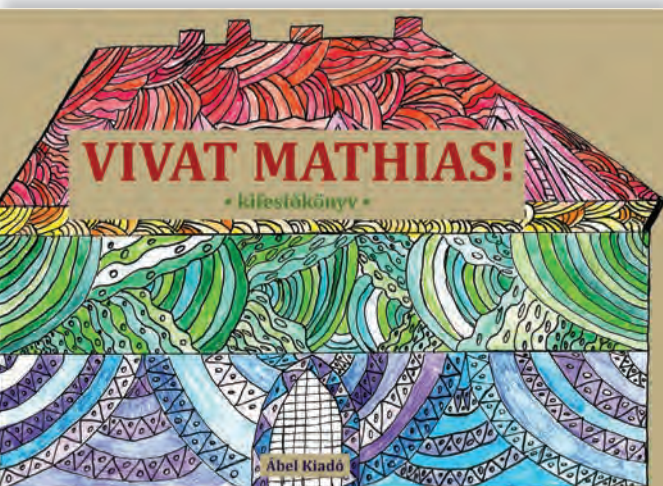

Vivat Mathias! – kreatív kifestőkönyvet készítettek kolozsvári diákok

Mátyás születésének 575. és trónra lépésének 560. évfordulója alkalmából a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum tehetséges diákjai arra vállalkoztak, hogy alkotásaikkal sajátos módon, a napjainkban divatos kreatív kifestőkönyvek nyelvén emlékeznek meg nagy királyunkról. Az elkészült munkák

közül 30 rajzot válogattak ki a szerkesztők, ezek felhasználásával készült el a *Vivat Mathias!* című kifestőkönyv, amelyet a Kolozsvári Magyar Napok keretében mutattak be augusztus 21-én a nagyközönségnek, az eseményen felléptek az iskola diákjai és a Báthory-líceum reneszánsz együttese. A rajzokból tárlat

nyílt, az alábbiakban Murádin Lovász Noémi képzőművésznek, az iskola rajzpedagógusának, a könyv szerkesztőjének a bemutatón elhangzott gondolatait idézzük. „Az isteni szolgálatra bármilyen idő alkalmas, és mindaz, amit a haza érdekében tesz az ember, nem egyéb, mint Isten szolgálata” – Hunyadi

Mátyás. Szerke a Kárpát-medencében számos idei rendezvény, kiállítás, pályázat született a Mátyás emlékév jegyében. A könyveknek sorsuk van – tartja egy latin mondás, akár a híres Corvinákra, Mátyás nagyszerű könyvtára is gondolhatunk. Mivel emlékezhethnénk, tisztelegthethnénk jobban a nagy kiályunk emléke előtt, mint egy könyvvel, kifestőkönyvvel, hiszen a Corvinákat is kézzel festették, kifestették, irták, díszítették. Ezt a könyvet gyerekek alkották, sok-sok gyakorlással s nagy türelemmel rajzolták, önöknek, nekünk. Emléket állítani – ez már önmagában nagy felelősséggel járó gesztus. Személyesen impli-

kálódnom kell, ha valamire emlékezem. A 9. Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozata is nagyrészt rá emlékezik. Kolozsvár Mátyás király szülővárosa. Szülőházát már sokan sokféleképpen megörökítették, színesen, ecsettel, grafikusan vagy fényképezőgéppel egyaránt. A játékoság, a véletlen, a kísérlet és kutatás jegyében alkotott munkák divatos időszakában, vizuális világunkban a kép fontossága sokszor a szöveget megelőzi. A rajzolás, színezés fejlesztí figyelmünket, látásunkat és segít, hogy a körülöttünk levő világot friss, érdeklődő, felfedező szemmel nézzük. Ez a frissesség, játékoság árad ezekből a

gyermekrajzokból is. Hiszen sokan állították már, hogy a gyerekek a legnagyobb művészek, mert ők a szívükből rajzolnak, játszanak. Jó újra „játszani”. Ki ne szeretne újra gyermek lenni? Színezni mindenki tud. Szinte mindenki kreatív valamilyen szinten, csak a megfelelő ingerre, kihívásra vár. A kreatív alkotás életminőségjavító hatása egyre közismertebb dolog. Az alkotás maga megnyugtat, feltölt, lelkesít, önbizalmat ad. Legyen ez a kifestős ilyen ajándék, mely művészet is egyben, mert „a művészet célja nem a külső forma, hanem a belső lényeg megjelenítése.” (Arisztotelész)

Üres lapok

Emlékszem, kölyökkorunkban szeptember elején két nagy kívánságunk volt mindig. Bárcsak soha ne kezdődne el az új tanév! Illetve: bárcsak elkezdődne már az új tanév! Ez a két, egymásnak ellentmondó vágy viaskodott bennünk, mint a fehér lovag meg a fekete lovag, mint a cowboy és az indián, mint az egészséges életmódra való törekvés és az önpusztító hajlam, mint az exhibicionizmus és a szorongás. Mint Majka és Curtis (?). Aztán véget ért, aminek véget

hogy meg lehessen közben beszélni, ki mit csinált a nyáron. Aztán az osztályfőnökkel bevonultunk az osztályterembe, és amíg az osztályfőnök arról tartott hosszas előadást, milyen új kihívások várnak ránk az új tanévben, addig meg lehetett beszélni, ki mit csinált a nyáron.

Kétféle osztálytársam volt. Az egyik csoportba olyanok tartoztak, akikkel csupa érdekes dolog történt a nyáron. Teszem azt a szülei elvitték általuk vagy vadvízi evezésre. Akik

medvét. Akik lőttek medvét. Akik jártak a Hungaroringen, verseny is volt és rájuk mosolygott Schumacher. Akik egy megvakított kanca hátán fél lábon egyensúlyozva hátrafelé nyilaztak (ott). S a többi. A másik táborba olyanok tartoztak, akikkel nem történtek különösebben érdekes dolgok a nyáron. Én az utóbbi csoportba tartoztam.

Amikor mindez megvolt, megkaptuk az új tankönyveket. Az új tankönyvek tulajdonképpen régiak voltak, számárfülesek és koszosak. Bele volt írva például ceruzával a harminckettedik oldalra, hogy „Szeretlek, Iza”. Vagy hogy „Pitagórász geci”. Vagy ki volt tépve egy oldal valahonnan. Esetleg hiányzott a fedőlap. Bele volt préselve egy légy. Vagy több légy. Ilyenek. Vigyázatokat a könyvekre, hogy jövőre ugyanolyan tisztán és szépen adjátok tovább, ahogy megkaptátok – mondta az osztályfőnök. Csígaszar a csokiba – mondta hátul Csikai.

Furcsa dolog az emlékezet. A rossz dolgokat utólag megszépíti, a lényegteleneket kitörli. Nem tudom felidézni a kölyökkori tankönyveimet. Ülök a régi osztályteremben, forgatom a koszlott, régi könyveket, és minden lapjuk üres. Csak a ceruzarajzok látszanak itt-ott, az utólag odabiggyesztett Hitler-bajszok, a Szeretlek, Iza, meg a Pitagórász geci. Talán mert semmi lényegeset nem mondtak nekem sem akkor, sem most. Mert csupa elvont dolog szerepelt bennük, és nem tanítottak meg semmire, aminek hasznát lehet venni. Hogy, teszem azt, hogyan kell szeretni, hogyan tudjam értékelni azt, amim van, hogyan ne bántsam meg az embereket? Hogy mit kezdjek a torokszorító érzéssel, amikor kiderül, hogy valami iszonyúan fontosat végképp, örökre elrontottam?

Nem tanítottak meg semmi ilyesmire, de jó nehezek voltak. Éreztük a tudás súlyát, amikor hazafelé cipeltük őket. A következő évben pedig ugyanolyan tisztán és szépen adtuk tovább ezeket a csupa üres könyveket, ahogy megkaptuk. Legfeljebb egy-két új számárfül volt rajtuk, pár új ceruzarajz és pecsét.

FARKAS ILONA JANKA, 10. OSZTÁLYOS

- „Kétféle osztálytársam volt. Az egyik csoportba olyanok tartoztak, akikkel csupa érdekes dolog történt a nyáron. (...) A másik táborba olyanok tartoztak, akikkel nem történtek különösebben érdekes dolgok a nyáron. Én az utóbbi csoportba tartoztam.”

kellett érnie, és elkezdődött, aminek el kellett kezdődnie – vö.: nyári szünet vs. tanév –, mi pedig beletörődtünk ebbe a gyerekkor örök optimizmusával.

Milyen boldog érzésekkel néznek az ifjonti kedélyek az élet elkövetkezendő örömei elé.

Az évnyitó napja izgalmas volt. Csak tízre vagy tizenegyre kellett bemenni, újra lehetett találkozni a rég látott osztálytársakkal, meg lehetett beszélni, ki mit csinált a nyáron. Volt valami beszéd is az iskolaudvaron, de az csak azért,

Párizsban jártak, Ópusztaszeren vagy az Antarktison. Akik erdőkerülő-segédék voltak egy mogorva, öreg erdész mellett, akiről a nyár végére kiderült: azért van szíve. Akik jártak a Hungaroringen. Akik egyszerre két lovon lovagoltak (Ópusztaszeren). Akik jártak a Hungaroringen, és éppen verseny is volt. Akik kalandtáborban jártak. Akik a szülei tudta nélkül egy rejtélyes körülmények között a birtokukba került térkép alapján megtalálták Feketeszakáll kincsét. Akik láttak

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

Kezdődik a 2018–2019-es tanév

Szeptember 10-én kezdődik a 2018–2019-es tanév, mely 168 tanítási naphból áll. Az első félév 2019. február 1-jéig tart, míg a második február 11-én kezdődik, és június 14-én ér véget. Téli vakációra 2018. december 22. és 2019. január 13. között mehetnek a diákok, míg a két félév közötti szünetet február 2–10., a tavaszi szünetet április 20. és május 5. között adják ki. A nyári vakáció június 15-én kezdődik, és szeptember 15-éig tart. Az Agerpres közlése szerint az elemisták és az óvodások október 27. és november 4. között is vakáción lesznek. Az érettségi előtt álló végzősök számára május 31-én ér véget a tanév, míg a nyolcadikosok június 7-én hagyják el az iskolapadot. Az Iskola más-ként országos program öt egymást követő munkanapot foglal magába, mindenik tanintézet maga dönti el, hogy mikorra időzíti a 2018. október 1. és 2019. május 31. közötti időszakban. A félévi dolgozatokat a szemeszterek végére kell időzíteni, legkésőbb a vakáció előtt három héttel kell sort keríteni rájuk. A tantárgyversenyek országos szakaszát a tavaszi vakációban tartják. A vakációk mellett a törvény által megszabott munkaszüneti napokon sincs tanítás; október 5-én (az oktatás nemzetközi napján), június 5-én (a pedagógusok napján) és június 1-jén (a nemzetközi gyermeknapon) különböző programokat szervezhetnek az iskolák.

Szaktanárookra bízna az elemi románoktatást a minisztérium

Aggályosnak tartják a magyar szakemberek azt a kormányrendeletet, amely szerint a kisebbségek nyelvén zajló elemi oktatásban román szakos tanárookra bízna a román nyelv és irodalom oktatását. A Valentin Popa oktatási miniszter által kezdeményezett drasztikus lépés célja, hogy a kisebbségi gyerekek megtanuljanak románul. A tárcavezető elrendelte, hogy az elemi osztályokban a tanítók helyett szaktanárok tanítsák a román nyelvet. Az oktatási törvényt több ponton módosító sürgősségi kormányrendeletet augusztus 23-án fogadta el a kormány, és 28-án jelent meg a Hivatalos Közlönyben. A lap által megszólaltatott szakemberek aggályosnak tartják, hogy az újítást elemzés, előkészület nélkül vezeti be a minisztérium. A rendeletben nincs szó arról, hogy mikor kell életbe

léptetni. Tanévkezdésre ez nem tűnik kivitelezhetőnek, hiszen azokban a megyékben, ahol nagyszámú kisebbségi osztály működik, több száz román tanár kellene. A tanügyi törvény ugyanakkor előírja, hogy a kisebbségi oktatásban tanító pedagógusoknak ismerniük kell a diákok anyanyelvét, kivéve a román szakos tanárokat. Előfordulhat tehát, hogy az elemi osztályokban a magyar gyerekeket olyan tanárnak kell a román nyelv alapjaira tanítania, aki nem tud magyarul.

Tizennégy osztály indulhat a vásárhelyi katolikus iskolában

Tizennégy osztályra elegendő tanuló jelentkezett a marosvásárhelyi római katolikus gimnáziumba a beiratkozás első szakaszában, mondta el a Maszoló portálnak Tamási Zsolt, a tanintézet régi-új igazgatója. A jelentkező 328 diák révén elemi tagozaton nullától negyedikig minden osztály beindul, míg a gimnáziumban az ötödik, a hetedik és a nyolcadik osztály, ugyanis hatodikba nem jelentkeztek elegendően. Líceumban egy tizedik (társadalomtudomány), három tizenegyedik (teológia, természettudomány és társadalomtudomány) és két tizenkettedik (teológia és természettudomány) osztály indul. A létszám változó, a legtöbben ötödik (31 diák) és hetedik (30 diák) osztályba jelentkeztek. Az osztályok minimális létszámát a tanügyi törvény szabályozza, elemi szinten legkevesebb 12 gyermekre, gimnáziumban 15 tanulóra van szükség. Tamási Zsoltot augusztus 20-án nevezte ki az újonnan megalapított marosvásárhelyi II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium igazgatójává a Maros megyei tanfelügyelőség. Korábban is ő töltötte be a tanintézet igazgatói tisztségét, és idén is ő volt az egyetlen jelentkező az állásra. A korrupcióellenes ügyészség (DNA) 2016 októberében kezdte el vizsgálni a római katolikus gimnázium 2014-es létrehozásának körülményeit, és 2017 szeptemberében emelt vádat többek között Tamási Zsolt iskolaigazgató ellen. Azt kifogásolta, hogy annak ellenére járult hozzá a líceum működéséhez, hogy tudta, az nem rendelkezik a működéshez szükséges engedéllyel. A marosvásárhelyi iskola most minisztériumi rendelettel indulhat újra: ez minden olyan oktatási szintet és szakot

jóváhagyott, amellyel az előző iskolában is működött.

A kormány is támogatja a bölcsődeépítést

Az állami költségvetésből is kapnak pénzt ezentúl a bölcsődék, miután Klaus Iohannis államfő kihirdette az ezt tartalmazó törvényt. Az RMDSZ által kezdeményezett törvénymódosítás szerint ezentúl nemcsak önkormányzati feladat az óvoda előtti oktatási intézmények finanszírozása, az államnak is támogatnia kell ezeket. Szabó Ödön, az RMDSZ képviselőházi frakcióvezető-helyettese elmondta, hiánypótló előírásról van szó, mely „megerősíti és biztos alapokra helyezi” a romániai bölcsődék rendszerét. Az állami támogatás az akkreditációval rendelkező egyházi, felekezeti vagy magánbölcsődéknek is jár. Az önkormányzatokra nagy terhet rótt, hogy önerőből kellett fenntartaniuk a bölcsődéket, melyekből főleg a nagyvárosokban mutatkozik hiány, Kolozsváron például a helyek többszörösére lenne szükség.

Magyar iskolát szeretnének Segesváron

Sikertörténété nőtte ki magát az elmúlt negyed évszázadban a segesvári Gaudeamus-ház, az oktatási és művelődési szóránközpont ugyanis régóta nemcsak oktatási és bentlakási célokat szolgál, hanem kulturális központként is működik. A Gaudeamus Alapítványt 1993 őszén a segesvári és környékbeli magyar tanulók sorsáért felelősséget vállaló maroknyi lelkes ember hívta életre. Legfőbb célja a Segesváron tanuló diákok anyanyelvű és keresztény értékrend szerinti nevelése és oktatása, a másodlagos cél a segesvári és környékbeli magyarok művelődési életének a megszervezése. A szóránköllégium jelenleg több mint harminc környékbeli diáknak biztosít tanulási, szállás és étkezési lehetőséget, de a magyar gyermekek összegyűjtése örökös gondot jelent, mondta a Krónikának Farkas Miklós, az alapítvány megálmodója. A megoldást egy önálló magyar iskola létesítésében látják, mely egyesítené a Mircea Eliade- és az Aurel Mosora iskola magyar tagozatait. Ezzel a segesváriak régi álma valósulna meg, hiszen az elmúlt években kétszer is volt erre kísérlet, de a megyei szinten kötött politikai

egyezség helyi szinten mindig elbukott. Farkas Miklós szerint azonban nem adják fel és harmadszorra is próbálkoznak.

Megújul a vásárhelyi

Bolyai-gimnázium bentlakása

Elkezdődött a marosvásárhelyi Református Kollégiumnak és a Bolyai Farkas Gimnáziumnak otthont adó két épület-szárny felújítása, miután a tulajdonos Erdélyi Református Egyházkerület közel tíz évet várt a különböző engedélyekre. A felújítási munkákat már 2009-ben elkezdte tervezni a tulajdonos, de folyamatosan akadályokba ütközött. A három épületrész felújítása összesen mintegy nyolcmillió euróba kerül majd. A munkálatok időtartalmát kilenc hónapra becsülik.

Folytatódik a sepsiszentgyörgyi

Mikes Kelemen Gimnázium felújítása

Folytatja a sepsiszentgyörgyi önkormányzat a korábban elkezdett felújítási munkákat a Mikes Kelemen Gimnázium épületében. A régi épületrészen, az A szárnyban zajlanak a felújítási munkálatok: a tetőszerkezet javítása, újracseréje. Az első emeleti osztályok felújítása is folyamatban van, de a fűtés- és villanyhálózat, a padlózat cseréje és álmennyezet kialakítása is szerepel a tervben, és az első emeleti fürdők és folyosók is megújulnak. A földszinten a tanári szoba és a díszterem kap új külsőt, de a tervezett munkálatok között a nyílászárók cseréje és az épülethez tartozó belső udvar rendezése is szerepel. A Mikes Kelemen Gimnázium felújítása 2017 októberében elkezdődött, de pénzhány miatt hét hónapig szüneteltek a munkálatok. A felújítás májusban kezdődött újra és várhatóan 2019 májusában fejeződik be.

Van pénz a váradai magyar iskolák javítási munkálataira

Megoldottnak látszik a nagyváradi Ady Endre Líceum hőközpontjának és a Szacsavay Imre Általános Iskola homlokzatának a javítása miután a Bihar megyei önkormányzat legutóbbi ülésén jóváhagyta az ehhez szükséges összeget. A megyei tanács korábban célirányos támogatást nyújtott a két nagyváradi iskola helyzetének orvos-

lására a nagyváradi önkormányzatnak – az Ady-líceumnak 180 ezer, a Szacsavaynak 50 ezer lejt utalt át –, a városvezetés azonban átirányította az összeget a Traian Vuia műszaki szakközépiskolának. Ilie Bolojan polgármester azzal érvelt, hogy mivel egyházi vagy egyház által visszaigényelt ingatlanról van szó, az önkormányzat nem költöthet pénzt azok javítására, a problémákat a tulajdonos egyháznak kellene orvosolnia. A helyi tanács múlt havi döntése ellen az Ady-líceum diákjai a helyszínen tiltakoztak. A megyei tanács azonban e havi ülésén úgy döntött, hogy visszaveszi az önkormányzattól az említett 230 ezer lejes összeget, és más célra használja azt. A két magyar iskola helyzetének orvoslásához szükséges összeget magyar civil szervezetekre, az Alma Mater Alapítványra és a Partium Alapítványra bízta. Az Ady-líceum mellett működő Alma Mater Alapítvány fő célja, hogy az iskola működését segítse, míg a Partium Alapítvány a Szacsavay-iskola bentlakásának felszerelését segítette, a megyei támogatás révén előbbiben megkezdődhet a fűtésrendszer javítása, míg a Szacsavay homlokzatára védőháló kerül. Ezzel egy időben a nagyváradi önkormányzat bejelentette, hogy a közigazgatási bíróságon támadja meg a megyei tanács korábbi határozatát, amelyben összesen 230 ezer lejt különítettek el a két iskola felújítására. A városi közlemény hangsúlyozza: az Ady épülete a római katolikus egyház tulajdona, ezért annak a kötele-sége a fűtési rendszerének felújítása, míg a Szacsavay épülete visszaigénylési per tárgya.

Országos verseny lesz az Örökségünk őrei

Országos versennyé válik jövőtől az Örökségünk őrei – fogadj örökbe egy műemléket mozgalom – jelentette be a Kolozsvári Magyar Napokon szervezett beszélgetésen Hegedűs Csilla ötle-gazda. A mozgalom, mely az egyik legfontosabb erdélyi magyar közösség-építő projektté nőtte ki magát, évente több mint 500 fiatal von be az örök-ségvédelmi tevékenységbe. Ennek során a fiatalok szabadon fedezhetik fel és értelmezhetik az erdélyi magyar épít-tett örökséget.

Kétezer igénylő nem kap támogatást a Szülőföldön magyarul programban

Összesen 145 884 igénylés érkezett Erdélyből a Szülőföldön magyarul program 2017–2018-as tanévre kiírt pályázá-tára, közölte a *Maszol.ro* portállal Ady-Kovács-Ferenczi Noémi programkoo-rdinátor. Ebből 144 651 nevelési-oktatási és 1233 hallgatói igénylés volt. Az okta-tási-nevelési juttatás esetében 142 947-et javasoltak elfogadásra, 1704-et pedig elutasítottak. A hallgatói támogatás ese-tében 1220 kérést javasoltak elfogadás-ra, és 13-at utasítottak el. Ady-Kovács-Ferenczi Noémi szerint az elutasítás egyik leggyakoribb oka az iskolai hiányzás volt, ugyanis ha a tanuló hiányzásainak a szá-ma meghaladja az ötvenet, akkor nem jogosult a juttatásra. Másik visszatérő probléma a hiányos dokumentáció, sok igénylő a felszólítás után egyáltalán, vagy csak hiányosan pótolja a szükséges irato-kat. A Szülőföldön magyarul program ke-retében folyamatosan csökken az igény-lések száma. A programkoordinátor sze-rint évente 2-3 ezerrel kevesebben nyúj-tanak be igénylést, ami a diákok létszá-mának csökkenésével magyarázható. Az oktatási-nevelési juttatás összege 22 400 forintnak megfelelő összeg (mintegy 322 lej), a hallgatói támogatásé 40 lej.

Erdélyben is ösztöndíjat oszt a Rákóczi Szövetség

A szeptemberi iskolakezdést követően 350 helyszínen 8000 határon túli, gyer-mekét magyar iskolába írató család-nak fejezi ki elismerését ösztöndíjával a Rákóczi Szövetség – közölte a szervezet az MTI-vel. Az ösztöndíjak átadása szept-ember 1-jén Nagymenyeren, a szlovákiai magyar iskolák országos tanévnyitó ün-nepségen veszi kezdetét. A program érin-ti a teljes Felvidéket, ahol közel 3600 diák részesül az ösztöndíjban, a teljes Bihar, Máramaros, Beszterce-Naszód, Temes, Fehér megyét, Maros megye egyes te-lepüléseit, Szilágyságot, Tordát, Aradot és Dést, ahol 2200 iskolakezdőhöz jut el a támogatás. 2018 tavasza óta része a kezdeményezésnek teljes Kárpátalja 1700 iskolakezdője, továbbá 40 délvidé-ki szóróványtelepülés 400 első osztályosa, Horvátországot is beleértve.

P. M.